

ਪਰਦੇਸ ਰਾਇਟਸ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੋਂਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 15

No. 374

June 2, 2021

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 916-516-1116

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪੁਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੁਰਤੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੁਰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਜਿਸ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ। ਹਾਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗੱਤਮ ਬੁਧ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਕ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੁਰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹ ਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਅੱਠ ਕਰੋਡ ਡੋਜ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਰਖ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਂ-ਪੱਥੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ 60 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਚ ਅਸੀਂ ਹਰਦ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਈਏ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ ਨਾਲ ਸਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਵੈਰਿਐਟ ਆਕ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲ 'ਚ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਦਦ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਕੋਵੈਕਸ ਮੁਹਿੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇਕ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਕੋਵੈਕਸ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ਵ ਸਪਲਾਈ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੀ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਮੌਹਰੇ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਦੀ ਇਕ ਝੁਕਾਕ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰੁਕੀ ਹੈ ਪਰ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 'ਤੇ)

Raj Budwal

(Investment and Financial Advisor)

**408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)**

Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

> Auto > Home > Life > Health > Business > Commercial

PH.(510) 441-7490**Toll free (877) 441-7490**

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਸੁਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੋਣਗੀਆਂ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 916-516-1116

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਸੁਧਿਆਂ 'ਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਚੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ 'ਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬਿਹਾਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਲ ਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰਾਖੰਡ, ਗੋਆ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਾਂਕੁਰੀ 'ਚ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਚੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਕਾਰਨ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜ ਸੁਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਰਾ ਸਕਿਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੀਆ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਰਾਜ ਸਭਾ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸਦ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ

See me today and
get the discounts
and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244

Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284

988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕੋਵਿਡ ਪੀਡਤਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟਲ ਬੈਲਟ ਰਾਹੀਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਪੇਲਿੰਗ ਬਥ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1500 ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 1000 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਫਿਲਹਾਲ ਪਾਟੋਥਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਰੀਠੀਆ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਨੁੱਕੜ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਚਿੱਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਗੀ ਲੀਡਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰਾਗ ਅਲਾਪ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕਈ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਖਤ੍ਰੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਕੈਪਟਨ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਲੀਡਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੋਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਲੱਭੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਦੁਫਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਹੋਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਬਾਗੀ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖਤੁਨਗੇ।

AUTOBAHN

Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

Boateng & Pente da Kiem Karwa Uil Ladi Milne

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023

www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਲੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ, ਆਪ, ਬੀਜ਼ੇਪੀ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਾਲੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਕਰੋਨਾ (ਕੋਵਿਡ-19) ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪਰਖ ਦੀ ਘੜੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਉੱਭਰਦੇ ਦਲ ਇਕ ਦੱਜੇ ਉਤੇ ਚਿੱਕਤ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਜੋਤ-ਤੋਤ ਵੀ ਕਰਨਗੀਆਂ ਪਰ ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੇ ਚਿੱਕਤ ਸੁੱਟਣਾ, ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਤੇ ਝੂਲੇ ਲਾਰੇ ਲਾਉਣਾ, ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਮਜ਼ੂਰ ਜਥੇਬੰਦ ਢੂਢਾਂਦਾ, ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਆਦਿ ਦੇ ਦਿਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰੱਵੀਂਦੀਏ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨਫਰਤ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਤਰਾਸਦੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਿੱਖਾਸੀ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦਲੋਨ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰਾਗਿਮ ਪੇਸ਼ਾ ਵਰਤਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਚ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੈਂਡੇ ਅੰਥੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਸਿਆਸਤਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਠਾਏ ਮੁੰਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉੱਠੇ ਮੁੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੌਜ਼ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹੀ ਅਕਾਲੀ-ਬੀਜ਼ੀਪੀ (2007 ਤੋਂ 2017) ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿੱਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡ, ਤਹਿਸੀਲ, ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਪੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੁਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਭਾਵ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਧਕੇਸ਼ਾਨੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਸਰਾਬ, ਨਸ਼ਾ, ਰੇਤ ਤੇ ਖਣਨ ਮਾਫ਼ੀਆ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਤੱਥ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਕਲੀ ਸਰਾਬ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਭਤ ਹਨ।

ਫਰਵਰੀ 2022 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਹੁਣੇ
ਹੋਈਆਂ ਚਾਰ ਰਜਾਂ ਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਰ,
ਬੇਹੱਦ ਕਮਜ਼ੂਰ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ
ਪਾਰਿਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅੱਤ ਦਰਜੇ ਦੀ ਧੇਖੇਬੰਦੀ, ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ, ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ, ਸਰਕਾਰ
ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਕੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੇਠਲੇ
ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੁਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰਤਾ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ
ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕ ਕੇ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੰਬਥਾਂ ਦੀ

ਸਹੁ ਭਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਤੇ ਪੂਰੇ ਨਾ
ਉਤਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁੱਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ
ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਚੁੱਣੌਤੀ ਦੀ ਅਛੋਦ ਦਿਸਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ
ਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ
ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ
ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨੀ
ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕੇ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੱਤਾ ਦਾ
ਸੁੱਖ ਭੋਗਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ
ਬੀਜੇਪੀ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰਾ ਹੋਣਾ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਆਪਣੇ ਧੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਸਮਰਥਾ ਇਸ ਦੀ ਵੱਡੀ
ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ
ਦੀ ਸੌਚ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਡੀ ਚੁੱਣੌਤੀ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਸ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਚੇ ਦੀ

ਜਗਤੂਖ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋ

ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਆਸਵੰਦ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ 201
ਦੀਆਂ ਪਾਰਲੈਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾ
ਯਤਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਗਈ ਸੀ
ਮਹਾਰੋਂ ਵਾਪਰੇ ਘਟਨਾਕਮ ਰਾਹੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰ
ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ
ਕੁਝ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਗੁਠੇ ਲਾ ਕੇ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਯਥੀ ਤੋਂ ਅਧੀਨ
ਹੋਏ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਵਿਚ ਨਿਭਾਏ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੱਡੀ
ਆਪਹੁਦਾਰੇਣ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ
ਸੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਪਿਛਲੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਂ
ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਕਾਫੀ ਗਿੱਢਿ ਦੇ ਵੇਟਾਂ
ਵੋਟ ਪਾਇਆ ਵੇਲੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ, ਲੀਡਰ

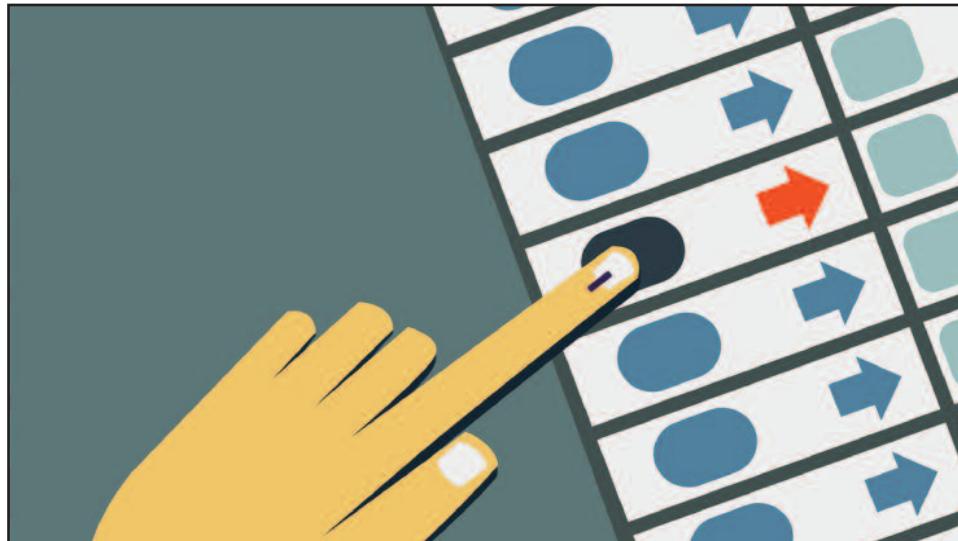
ਪਾਈ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰੂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮੁਤਾਬਕ ਤਰੱਕੀ (20%), ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ (20%), ਨਸ਼ਾ (13%), ਮਹਿਂਗਾਈ (6%), ਰਿਸਵਡਖੋਰੀ (6%) ਆਦਿ ਮੁੱਖ ਸਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕ
ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਜੀਹ
ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਐਦੁਰੀ ਛੁੱਟ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਅਮਾਂਦਿਰ
ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੁੱਧ ਖੱਲ੍ਹੀ ਬਗਾਵਤ ਤੇ ਕੈਪਟਨ
ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਛੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਬਾਬਾਤੀ
ਵਾਅਦੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬੇਅਬਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ ਦੌਸ਼ੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਵਾਲਿਆ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ
ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂ ਆਦਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੱਡਾ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕਟ
ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਿਆਸੀ ਚੁਣੌਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦਰਨੀ ਯਤੇਬੰਦੀ ਤੇ ਖਾਨਜ਼ੰਗੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਾਰ ਸਹਿਆਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 2017 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਮੰਦਿਆ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਕੁਝ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਖਾਨਜ਼ੰਗੀ ਦਾ ਅਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
 ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਇਕ ਦੂਜੇ
 ਤੂੰ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਬਚਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ
 ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੱਸ
 ਇਨੀ ਕੁ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਤ, ਸ਼ਰਾਬ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ
 ਜਿਹੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਤਰਦਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ
 ਜਗ੍ਹਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।
 ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦੇ
 ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਾਂਗ
 ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਹ ਸਿਖਾਉਣਾ ਮੁਸਕਿਲ
 ਹੈ। ਸਿਆਤੀ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਕੌਰ

ਹੁਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹਰਿਗੁਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਵਾ ਜਸ ਤੁਹਾਕ
 ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਜਥੋਂਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ
 ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ
 ਕਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ
 ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।
 ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਉਂ ਲੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ
 ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ।
 ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਇਸ ਨਜ਼ੂਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ
 ਨਜ਼ਿਠਣ ਦੀ ਅਸਮੱਚਾ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾ ਵਿਚ ਕਈ
 ਤੱਖਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪਰਿਪਰਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਅਜੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਕਠਨਪੁਲੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹਵਾਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਕੱਦ ਦੇ ਆਗਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਤੰਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਸਰੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬੀਜੇਪੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸਾਜਨਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਰਾਂਹਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਣਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜ਼ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਪਸਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਸਮਤੱਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ-ਬੀਜੇਪੀ ਦੀ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਦੂਜੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਪਣਾ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੈ।

2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਖੇ
ਬਹੁਤ ਬੋਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਧਾਨ
ਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ
ਏਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਤਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਕਰ ਰਹੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਸ਼ਵਾਸ, ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਆਪਹੁਦਾਪਾਣੀ
ਛਡੀ ਵਿਚ ਬਾਗੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ
ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ
ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋੜ
ਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰਾਜਸ਼ਹੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੇਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਸਰਵੇਦੇ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦੇ ਕਰਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੇਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਕੁਲ ਸਰਵੇਦੀ ਕੀਤੇ (3032) ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 2% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਵਾਕਿਆ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧੰਮਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

A portrait of a man with a dark beard and mustache, wearing a bright yellow turban and a blue kurta-pajama. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is blurred green foliage.

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਦੋ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਡੇਗਣ ਤਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲਿਆਂ ਚੌਣਾਂ ਵੇਲੇ ਨਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਪਟਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਲਿਆਂ ਚੌਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਐਸ਼ਾਈਟੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਇਸ ਕਾਟੋ-ਕਲੇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਨਾਰਾਜ਼ ਯਤਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਣ ਉਹ ਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਟੋ-ਕਲੇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਗਾਮੀ ਚੌਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਧ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਕਾਇਮ- ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੀਕਟ ਵਧਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਕੋਟਕਪੁਰਾ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੇਰਚ ਖੇਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੈਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਸਿੱਧ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗ ਮਲਿਕਾਰਜ਼ਨ ਖਡਗੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਦੌੜਾ ਦੇਂਦੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਧ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਉਪਰੰਤ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।” ਸਿੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ

ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਂਝ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।” ਸਿੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਤੇ ਤੀਅ ਅਦਾਇਗੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ

ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਟੀਕਾ- ਕੇਂਦਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੁਲਾਈ ਜਾਂ ਅਗਸਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਇੰਨੀ

ਟੀਕਾਕਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 344 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵਿਟੀ ਦਰ 5

ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਿਖਰ ਮਹਾਰੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਹੁੰਦੇ ਕੇਸ 69 ਫੀਸਦ ਤੱਕ ਘੱਟ ਗਏ ਹਨ।

1.27 ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਕੇਸ, 2795 ਹੋਰ ਮੌਤਾਂ

ਪਿਛਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ 1,27,510 ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 54 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਅੰਕੜਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਵਿਆਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰੋਨਾ ਕਰ ਕੇ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵਿਟੀ ਦਰ ਘੱਟ ਕੇ 6.62 ਫੀਸਦ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। 1.27 ਲੱਖ ਨਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 2,81,75,044 ਹੈ।

ਉੱਜਾਂ ਇਸੇ ਅਗੇ ਦੌਰਾਨ 2795 ਹੋਰ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਕਰੋਨਾ ਕਰਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 3,31,895 ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ 30 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਨੀ ਨਾਲ ਘੱਟੀ ਹੈ। 7 ਮਈ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ

ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਤੇ 30 ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਨੀ ਨਾਲ ਘੱਟੀ ਹੈ। 7 ਮਈ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ

ਸਾਂਗੇ ਫਿਲਾਹਾਲ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਵੀਆਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿੱਬਤੀ ਕਲਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨ ਵਧਾਏਗਾ ਨਿਵੇਸ਼

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਟਾਂ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਚੀਨ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ 'ਚ

ਜ਼ਬਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਚੀਨ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਫਰੀਦੀਅਰ ਪੇਸਟ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਛੌਜੀ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਅਡਿੰਗ ਰਹੇ। ਚੀਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਮੌਜੂਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਖਿੱਚ ਲਏ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਗਾਜੈਕਟ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਾਜੈਕਟਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੇ ਸੈਨਟ 'ਚ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੱਲ ਸੈਨਟ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਉਨੱਤ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਚਿੱਪ ਬਣਾਉਣ ਵਰਗੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ 50 ਅਰਬ ਡਾਲਰ (ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਫ਼ਟਵੇਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਆਦਾ ਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਾਂਚਾਗਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸੈਨਟ 'ਚ ਬਹਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਪਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਵੈਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਸਦ 'ਚ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿੱਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਜ਼ਰੀਏ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਤੇ ਖੋਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਏ ਸੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਇਂਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੋਨ ਅਸਟਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਸਾਡੇ ਕਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ ਪਰ ਚੀਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਹੀ ਤਾਕਤ ਸਾਨੂੰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਸਟਿਨ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2022 ਦੇ ਬਜਟ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਉਪ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਕਾਟ ਫੈਂਕਿਲਨ ਨੇ ਇਕ ਬਿੱਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਚੀਨ ਉਦੀਗਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਅਮ ਨੂੰ ਸੰਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੋਮਾਂਡਰੀ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਜਾਵੇ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੁਰਤੀ

(ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦੀ ਭੁਗਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੱਵੈਕਸ ਮੁਹਿਮ ਤਹਿਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯੂਐਸ ਏਜੰਸੀ ਫਾਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਾਈਲੈਪਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸਮੰਤਾ ਪਾਵਰ ਨੇ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਉਪ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕੋਵੈਕਸ ਮੁਹਿਮ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਨੇ ਜੂਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ 14 ਕੋਰੋਡ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਘਰੇਲੂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਾਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਮੰਤਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੁਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਵੈਕਸੀਨ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲ ਪੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਫੈਲਰਲ ਢਾਂਚਾ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ ਵੀ ਆਈ. ਏ. ਐਸ., ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੰਮ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਜਦੋਂ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਤੁਫਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਉਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਧਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸੱਦ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਰਮਿਆਨ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਹੀ ਕੜੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟਕਰਾਅ ਆਵੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਭੰਗ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਕਤ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਮਾੜੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਲਈ ਮੁਲਕ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਖ਼ਿਲਵਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਫਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
916-516-1116,

email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਲਾਲਫ਼ੀਡਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਆਵੇਂ ਹੀ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਸੀ ਆਉਂਦੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ਘਟਣ ਦਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤਿੰਨ ਲੱਗ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੰਹ ਵਿਚ ਧੱਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਹ ਕਿੱਹਤਾ ਕੋਨਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਸੱਬਰ ਨਹੀਂ ਵਿਛੇ। ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਅਤੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਅਦਵੀਂ ਕਿਸੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੱਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਤਮਾ ਸਥਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਉਗਲ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਜ਼ਰੂਰ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਫਸੋਸ...!

ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਕੋਵਿਡ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਖਸਤਾਹਾਲ ਸਿਹਤ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪੋਲ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਤੀਤ ਦੀ ਤੰਹਗਾਲ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੁੱਹਦ ਹੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਅਤਿੱਕਿਆਂ 'ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਨੇ ਚਿਕਵਰੀ ਦੀ ਸਾਡੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਗਹਿਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਆਕਸੀਜਨ, ਰੈਮਡੇਸਿਵਰ ਅਤੇ ਟਾਸਿਲਿਜਮਾਬ ਦਾ ਸੰਕਟ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲਾਈਪੋਸੋਮਲ ਐਂਡੋਟੋਰੀਸਿਨ-ਬੀ ਵਰਗੀ ਉਸ ਐਂਟੀ ਫੰਗਲ ਦਵਾਈ ਦੀ ਕਮੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲ ਬਣ ਕੇ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਿਉਕਰਮਾਈਕੋਸਿਸ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਣੂੰ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ।

ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦਰਾਮਤ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਜੀਵਨ ਰੱਖਿਅਕ ਦਵਾਈ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਵਾਈ ਲਖਨਊ, ਵਾਰਾਣਸੀ, ਮੇਰਠ ਅਤੇ ਆਗਰਾ ਦੇ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਸਥਿਤ ਦਵਾਈ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਣੂੰ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਹ ਦਵਾਈ ਬਹੁਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਫਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਨ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਗਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 6000 ਰੁਪਏ ਦਾ

ਇਹ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 20,000 ਤੋਂ 30,000 ਰੁਪਏ ਵਿਚਲੇ ਖਰੀਦਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਤ੍ਰਾਸ਼ੀ ਭਰਪੁਰ ਦਾਸਤਾਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਚਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀਏ ਸਾਡੇ-ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ

ਤਰੁਣ ਗੁਪਤ

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਿਣਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਏ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਵੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੈਰ-ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਰਮਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਈ ਸੱਥੇ ਸੂਵੇ-ਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪੀਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਉਕਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਤੰਤਰ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹਾਸ਼ੇਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤ੍ਰਾਸ਼ੀ ਪੂਰਨ ਵੀ ਹੈ।

ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਜ਼ਰੀਏ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਵਾਈ ਲਖਨਊ, ਵਾਰਾਣਸੀ, ਮੇਰਠ ਅਤੇ ਆਗਰਾ ਦੇ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਸਥਿਤ ਦਵਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੀਕਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਲਲਾਖੂ

ਜੈਵਿਕ ਸੀਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਹਿਰਾਂ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥ ਉਸਾਗਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕੌਮੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਚੁੱਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੋਲਸੈਨੋਰੋ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਲਏ ਚੀਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਣਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਾਣਾਂ ਦੇ ਵਰਧਿਕ ਹੋਣ ਜੋ ਇਕ ਜੀਵ ਸਮੁੱਹ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ। ਅਜਿਹੀ ਸੱਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਣ ਇਕ ਖਾਸ ਭੂ-ਭਾਗ ਯਤਨਾਂ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ ਜਾਹਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ, ਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦੌਸ਼

ਸਕਣ। ਦਰਅਸਲ, ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਆਸ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਣਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਾਣਾਂ ਦੇ ਵਰਧਿਕ ਹੋਣ ਜੋ ਇਕ ਜੀਵ ਸਮੁੱਹ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ। ਅਜਿਹੀ ਸੱਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਣ ਇਕ ਖਾਸ ਭੂ-ਭਾਗ ਯਤਨਾਂ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ ਜਾਹਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ, ਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦੌਸ਼

ਦੀਵਿਆ ਕੁਮਾਰ ਸੋਤੀ

ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੈ।

ਰਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪੁਤਿਨ ਸੰਨ 2017 ਵਿਚ

ਹੀ ਅਮਰੀਕੀ ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਨਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਰਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਸੈੰਪਲ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਬਿਤ

ਯਤਨਾਂ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ ਜਾਹਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ, ਰਸੀ

ਸਰਕਾਰ ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦੌਸ਼

ਬਾਇਓਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਜੈਵਿਕ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2016 ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਖੋਜ ਏਜੰਸੀ ਡਰਾਪਾ ਨੇ ਇਸੈਕਟ ਏਲਾਈਜ ਨਾਮਕ ਪੋਗਰਾਮ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕੀਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਾਣਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੋਥਿਆਂ ਦੀ ਜੀਨ ਸੰਚਨਾ ਵਿਚ ਫੇਰਬਦਲ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲਭਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾ ਦੇਣ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਟਾਂ ਜੰਜਿਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣ। ਇਸ ਦੇ ਜੰਜਿਏ ਇਕ ਦੇਸ਼-ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਸਨੂਈ ਕਾਲ ਪੈਂਦ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮਲਕ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੋਹਰੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਜੈਵਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ ਫਿਲਾਹਾਲ ਕੋਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਰਮਾਣੂ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਵੱਧ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਵਿਕ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੈ ਜੋ ਜੈਵਿਕ ਹਮਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਵਾਬੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਜੈਵਿਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕੀਨੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਜੈਵਿਕ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭਾਰਤ ਅਜਿਹੇ ਜੈਵਿਕ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਲਗਪਗ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਈ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਤਾਬਕ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜੀਨੋਮ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਵਾਲੇ ਜਨ-ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਜੈਵਿਕ ਯੁੱਧ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਚੀਨ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਨਪੀ ਸੋਚ ਜਿਸਦੀ ਇਕ ਮੈਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਫੈਂਸ ਯਾਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਜੈਵਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਦੀ ਨਸਲੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨ-ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ

ਦੁ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲੇ ਹੀ ਇਹ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸੁਗਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਇਕੋਦਮ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅੰਦਰਾਜਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਇਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜੋ ਇਹ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਲਡ ਸੁਗਰ 250 ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੁਗਰ ਰੋਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਰੋਟੀਕੋਸਟੀਰਾਇਡ, ਸੁਗਰ ਦਾ ਵੱਧਣਾ ਤੇ ਫੰਗਸ ਦਾ ਹਮਲਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਕੀ ਇਹ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲਦੀ ਹੈ?

ਬਲੈਕ ਫੰਗਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੀ ਗੱਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਫੰਗਸ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਚਮਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਪਾਊਡਰ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਸੇ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੰਗਸ ਨੂੰ ਪਨਪਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਪਸੰਨਾ ਅਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਇਕ ਵਧੀਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਨਲੀਆਂ, ਜੋ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੋੜ ਮਤਾਬਕ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਦਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਮਰੀਜ਼ ਅਕਸਰ ਸੁਗਰ ਕਾਬੁ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼, ਕੈਂਸਰ ਜਾਂ ਸਾਹ ਛਾਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ?

ਕਰੋਟੀਕੋਸਟੀਰਾਇਡ ਨੇ ਕੀਵੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਕਰੋਟੀਕੋਸਟੀਰਾਇਡ ਨੂੰ 'ਜੀਵਨ-ਦਾਤੀ' ਦਵਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਵੀ। ਇਹ ਦਵਾ, ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਦੇ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਜਾਨ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਹ ਮਾਰੀ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਅਸਲ ਕਿਸੇ ਮੈਡੀਕਲ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ, ਇਕ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦਵਾ ਸੱਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਰਹਿ ਕਿਟ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹੀ ਦਵਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਹੋਰ ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਕੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਦਾ ਇੱਲਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ?

ਕਿ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜੋ ਐਂਟੀਬਾਈਟਿਕ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੋ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਖਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਤੇ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅੰਦਰਾਜਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਇਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜੋ ਇਹ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਲਡ ਸੁਗਰ ਖੁਦ ਹੀ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਲੋਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਰੇਗਿਸਟਾਨ ਬਲਕ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਆ ਖੜਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ

ਬਹੁਮਿਠ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੋਤ ਲਈ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਲਗਤਰਾ
ਗਤੀ ਵਿਚ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ
ਧਰਤੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੂਧ ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।
ਕਰੋਨਾ ਕਾਲ ਦੱਰਨ ਸੂਧ ਹਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ
ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਾਂ
ਦੀ ਗਤੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਅਜੋਕੀਆਂ
ਤਕਨੀਕਾਂ, ਸਰਵਪੱਖੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜਾਂ ਦੀ
ਬਦੋਲਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਆਕਸੀਜਨ ਨੂੰ
ਬਨਾਵਟੀ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ
ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੰਹ ਅਜਾਈਂ ਜਾ
ਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ
ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਜਾ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੋਤ ਲਈ ਦੁਸਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਅੰਗ ਪਾਣੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤ
ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਖ਼ਿਲਵਾਤ
ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ
ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵਧਾਰਨ
ਵਾਲਾ ਕਿਹਾਰ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ
ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਦੇ 71
ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਉਪਰ ਪਾਣੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 97 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਪਾਣੀ ਖਚਾ ਹੈ। ਇਹ
ਪਾਣੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ
ਦੇ ਪੀਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ
ਕਾਸ਼ਤ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਤਾਜੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਲੱਗਭੱਗ
ਅੱਧਾ ਗਲੇਸੀਅਰ ਉਪਰ
ਸੰਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ
ਸਿਰਫ 0.01 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ
ਵੀ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦਰਿਆਵਾਂ
ਅਤੇ ਝੀਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖ
ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪਰੀਆਂ ਕਰਨ

ਲਈ ਮਿਲਣਾਂਗ ਹੈ ਪਰ ਵਧ ਰਹੀ ਆਬਾਦੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮਾਡੇ
ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਸੋਮੇ ਸੁੰਗਤ
ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 70 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਮਨੁੱਖ
ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਚ ਲੱਗਭੱਗ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਫੇ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ
ਪੁਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਝੀਲ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਟੱਪੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ
ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਿਦੇਸਤਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਬੇ ਭਾਵੋਂ ਧਰਤੀ
ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉਪਰਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ
ਸੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਉਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਣੀ
ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਵਰਗੀਆਂ
ਹਾਲਤਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਅਤੇ
ਉਪਰਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਲਈ ਅਮੀਰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵੀ
ਅੱਜ ਉਸ ਮੌਝ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਰੇਗਿਸਟਾਨ ਦਾ ਰਾਹ ਸੁਰੱਖਿ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਕਣਕ, ਮੱਕੀ, ਕਪਾਰ ਅਤੇ
ਬਾਜਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ
ਆਪਣੀ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਮਾਖਿਉਂ ਮਿਠੇ
ਸੂਂਧ ਪਾਣੀ ਸਦਕਾ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਖਾਸ ਪਛਾਣ
ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਹਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ
ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਹੋਕਾਂ, ਤਾਕਤਵਰ ਜੁਸੇ ਅਤੇ
ਖੁਲ੍ਹੇ ਡੁਲ੍ਹੇ ਸਭਾਅ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਆਦਰਸ਼
ਸੀ। ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜੀਆਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਕੋਈ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਹੋਮੇਸਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ
ਹਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਕੰਨੀ ਪੈਦੀਆਂ।

ਫਿਰ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋਤਾਂ
ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੋਚ
ਆਈ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਟੌਰਾਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਮੁਲਕ
ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਚ
ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਅਮੀਰ ਵਾਗਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਣਕ
ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ
ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ, ਖੇਤੀ ਥੋੜ੍ਹਾਂ
ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਪਸਾਰ ਕਾਰਨ ਆਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਦਕਾ ਮੁਲਕ ਦੇ
ਸਿਰਫ ਡੇਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਹੀਯੋਗ ਰਕਬੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪੰਜਾਬ
ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀ 20% ਕਣਕ ਅਤੇ 12% ਝੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਾ
ਕੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਅਖਾਉਣ ਲੱਗਾ।
ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੇ ਜਿਥੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਨੱਕੇ-ਨੱਕ
ਭਰੇ, ਉੱਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਲਾਰਾ
ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਨਸੀਬ
ਹੋਈਆਂ। ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਕੌਂਚ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ
ਬਣੀਆਂ। ਸਾਇਕਲ ਤੇ ਬੁੰਮਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜੀਪਾਂ ਤੇ ਮੋਟਰ
ਸਾਇਕਲਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ

ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਤੁਡੀ ਬੋਲਣ
ਲੱਗੀ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਭਰਨ ਲੱਗੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ
ਸੈਟਰੀਫਿਊਜ਼ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਮੋਟਰਾਂ ਨੇ
ਲੈ ਲਈ ਜੋ ਚੌਂਵੀ ਘੰਟੇ ਧਰਤੀ
ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ **ਡਾ. ਨਵਦੀਪ**
ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ
ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਸਦਕਾ ਸਮੇਂ ਨੇ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜ ਖਾਏ। ਧਰਤੀ
ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਡੂੰਘੇ ਹੋਣੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਡੂੰਘੇ
ਹੋ ਰਹੇ ਬੋਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ
ਆਰਥਿਕਤਾ ਡਾਵਾਡੇਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਉੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਡੂੰਘੇ
ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਖਤਰਨਾਕ ਮੌਝ ਤੇ ਪਹੁੰਚ
ਗਿਆ। ਜਿਸ ਛੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ
ਖੁਸ਼ਗਲੀ ਲਿਆਂਦੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਝੋਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ
ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਿਵੇਕਹੀਣ ਵਰਤੋਂ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਗੈਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ, ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਆਈ
ਖੱਤੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਏ ਖੇਤੀ ਪਸਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅੱਜ
ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਨਾ

ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ

ਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ

11849 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੇ ਮਾਪ ਦੰਡਾਂ ਤੇ ਖਰਾ ਨਹੀਂ
ਉੱਤਰ ਰਿਹਾ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਸਰ,
ਗੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੱਡੇ
ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਸੈਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਰਹਾ।

ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ
ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ
ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਕੇ ਫੋਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ
ਪੁਸ਼ਟ ਕੇ ਰੱਖੀ ਸੜ ਕਰ ਸਿੰਘੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭੋਨੇ ਨੂੰ ਪਨੀਰੀ ਰਾਹੀਂ
ਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭੋਨੇ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਵੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ
ਪਾਣੀ ਦੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ
ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ
ਕਿਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ
ਅਪਣਾਇਆ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ
3000 ਰੁਏਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪੈਦਾਵਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮੀ
ਆਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੀ ਵੀ ਮੰਨੀ
ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ
ਵਿਸਫੋਟਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆਂ ਸੁਚੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ
ਜੁਗਤਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੰਜਮ ਨਾਲ
ਵਰਤੋਂ, ਫਾਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ, ਭੋਨੇ ਦੀ
ਸਿੱਧੀ ਬਿਜਾਈ ਵਰਗੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ
ਬੇਤੀ ਬੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ
ਦੀ ਵਿਵੇਕਹੀਨ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੁਝੇ

ਸਹਿਯੋਗ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੁੰਚ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਪੁਲ ਚੁੰਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 70% ਰਕਬੇ ਉਪਰ ਲਾਏ ਛੋਨੇ ਨੂੰ ਸੱਬੇ ਦੇ 14.5 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਚੱਲ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੋਣੇ ਪਾਣੀ ਮੁਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਮੁਕਾਬਲ ਇੱਕ ਏਕੜ ਛੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 90 ਲੱਖ ਲਿਟਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਕਰੋਤ 12 ਲੱਖ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਛੋਨੇ ਦੀ ਫਾਸਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 38 ਖਰਬ ਰੂਪਏ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਛੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 130 ਘਣ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੋਣੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਗਰ ਝੀਲ ਵਰਗੀਆਂ 14 ਝੀਲਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਲ ਵਿਚ ਛੁੱਕਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਅਜ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੀਤੀ ਅਕਾਡਮੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਗਤੀਸੀਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਰਤਣਯੋਗ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਲੱਗਭੱਗ 24,433 ਮਿਲੀਅਨ ਕਿਲੋਸਕ ਮੀਟਰ ਹੈ ਜਿਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਧਰਤੀ ਹੋਣੋਂ ਕਢੇ ਜਾਂਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ,

ਵਰਤਣਯੋਗ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਵ 31.162 ਮਿਲੀਅਨ ਕਿਉਂਸਿਕ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਊਂਡ ਵਾਟਰ ਬੋਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ (ਵਾਟਰ ਰੀਚਾਰਜਿੰਗ) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਸੀਂ 172 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਾਂ; ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦਾ ਖਾਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏਂਅਂ ਕਰਵਾਈਏ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕਦਵਾਈਏ 172 ਰੁਪੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੱਕੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਚੌਂ 84 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਕਬੇ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੌਸ਼ਾਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਲੋਗੇ ਲੱਗਭੱਗ 34 ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 50362 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬੇ ਵਿਚੋਂ 39000 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਥਲੇ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲੱਥਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਦੀਆਂ ਤੇ ਕੀਤੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਟ, ਆਰਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਕੈਡਮੀਅਮ ਵਰਗੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਅੰਸ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਹਿਯੋਗ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
ਜਿੱਥੋ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਖ਼ਤਰੇ
ਵਿਚ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹਰੀ ਕੌਂਠੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ
ਭਰਮ ਪਾਲੀ ਬੈਠਾ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ
ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋਰਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ
ਸਾਬਹਰਸੀਬਲ ਮੇਟਰਾਂ ਤੇ ਅਉਦੇ ਭਾਗੀ ਖਰਚ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ
ਦਬੈ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣ
ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕਹੀਣ ਵਰਤੋਂ
ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪਰੀਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ
ਆਫ ਸਬ ਸਾਇਲ ਵਾਟਰ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਗੇਤੇ
ਝੋਨੇ ਦੀ ਲਵਾਈ ਤੇ ਲਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ
ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ
ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫਸਲੀ ਭਿੰਨਤਾ ਅਧੀਨ
ਝੋਨੇ ਹੇਠਨਾਂ ਰੋਕਬਾ ਕੰਢ ਕੇ ਦੁਸਰੀਆਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਅਧੀਨ
ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਲਈ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮਾ, ਮੱਕੀ ਅਤੇ
ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ
ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹਾਂ ਪੱਧੀ
ਨਤੀਜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਫਸਲੀ ਭਿੰਨਤਾ ਦੀ
ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਦੁਸਰੀਆਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਝੋਨੇ ਦੇ
ਬਹਾਲਬਰ ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਅਤੇ
ਸੁਰਖਿਅਤ ਮੰਡੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
ਹਿੱਤੇਸੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੀ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਬੇ ਦੇ

ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਔਸਤ ਵਰਖਾ ਸਿਰਫ਼ 100
ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਹੈ ਪਰ ਇੱਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ
ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ
ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਕਾਬਲ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਪੰਜਾਬ
ਹਿੱਤੇਸੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇ
ਮਾਖਿਉਂ ਮਿਠੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ
ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਵੇ। ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਦਰ ਨਹੀਂ
ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਸਾਡੀ ਪੁੰਚ ਤੋਂ ਦਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀਆਂ
ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸਾਡੀ ਇਹ ਧਰਤੀ ਬੰਜਰ ਹੋ
ਜਾਵੇਗੀ। ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਸੀਂ
ਲੋਕਡਾਊਨ ਲਾ ਕੇ, ਮਾਸਕ ਪਾ ਕੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਦੁਰੀ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜੇਕਰ
ਸਾਡੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਧਰਤੀ ਚੋਂ
ਪਾਣੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ
ਇੱਕ ਮਿੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਜੀਮਨਾਂ,
ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਗਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚੌਤੀਆਂ
ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਖਿੱਤਾ
ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਕੌੜਾ ਹੈ ਪਰ
ਝਠ ਨਹੀਂ। ਆਓ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ
ਹਿੱਤ ਤਿਆਗੀਏ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ
ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰੀਏ। ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਵੀ ਨਾ ਸੌਲੇਂ ਤਾਂ
ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਆਵ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL

ENROLLED AGENT

BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS

**TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS,
TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAY-
ROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE
Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EX-
PECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST**

CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464

EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514

Insurance Life- Only Agent #0G7689

39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538

Email:singhrpal@sbeglobal.net Singhtax.com

ਨਸਲਾਖੁਸਤ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ

ਕੜ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਤਰਡ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ
ਡੈਰਿਕ ਸੌਂਵਿਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਿਨਿਆਪੋਲਿਸ ਵਿਚ
ਜੋਰਜ ਫਲਾਇਟ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਦਰਜੇ ਦੇ
ਗੈਰੈ-ਇਕਾਈ ਹੱਤਿਆ, ਤਾਜ਼ੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਹੱਤਿਆ, ਦੂਜੇ
ਦਰਜੇ ਦੀ ਮਾਨਵ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਗੰਜ ਸਣਾਈ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਨਪਦੀ
ਆ ਰਹੀ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੌਂਵਿਨ ਨੇ
ਮਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗਾ
ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ
ਹੀ 21 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਡਾਊਟੇ ਰਾਈਟ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ
ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਇਸ
ਨਾਲ ਪੁਲੀਸ ਬਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਚ ਛੈਤੀ ਕੀਤਿਆਂ ਕੋਈ
ਖਾਸ ਫਰਕ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਾਮਲੀ ਭਤਕਾਹਟ
ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਸਪਰੇਅ, ਅੱਥਰ ਗੈਸ ਤੋਂ ਰਬੜ ਦੀਆਂ
ਗੋਲੀਆ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ
ਕਰਮੀਆ ਤੇ ਹਮਲੇ ਆਮ ਦਸਤੂਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਕ-
ਗੋ ਵਿਚ ਲੈਕੂਅਨ ਮੈਕਡੇਨਲਡ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਗੋਲੀ
ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਰਥ ਚਾਰਲਸਟਨ ਦੀ
ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡਿਓ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਇਕ
ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵਾਲਟਰ ਸਕੋਟ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਚ ਗੋਲੀ
ਮਾਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਕੋਲ ਟੇਜ਼ਰ
(ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਇਕਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ
ਹਥਿਆਰ) ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ
ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਚੜੇ
ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਗਹਿਰੀ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤ ਮਾਨਸਿਕਤਾ
ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਜਤ੍ਥਾਂ ਬਹੁਤ ਡੰਘੀਆਂ
ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਡੱਨਲਡ ਟਰੈਪ ਦੇ
ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਮਹਿਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਪਾਉ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਗਈ
ਸੀ, ਬਹੁਵਾਦ ਦੀ ਨਿਖੇਯੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ
ਅਫਸੋਸ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗੋਰਿਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮਲੀਆਮੇਟ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਦੀ
ਭਾਰੀ ਤਾਦਾਦ ਨੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਸਾਸਨ ਨੂੰ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨ
ਦੀ ਮੁਹਿਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਗੋਰਿਆਂ
ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੰਗ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਵਿਚ ਰੁਤਬਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੇਚੇ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਨਸਲਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਸਲੀ ਪਾਤੇ ਨੇ ਨਾਜ਼ੀ ਨਸਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਹ ਮਿਸਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਂਦੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਨਸਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਆਯਾਮ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਸਲ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਹੋਈ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਿਮ ਕਰੋਅ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਯੱਗ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾਈ ਯਹਦੀਵਾਦ

ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੁਹਈਆ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਗੰਜ
ਬਦਨਾਮ ਨਿਉਰਮਬਰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੌ।
ਇਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਖਾਸਕਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾ-
ਗਾਤਰਿਤਰਾ ਲਾਨੂੰ ਅੜੇ ਭਨ ਦਾ ਲਾਨੂੰ।

ਮੈਲੀ ਵਾਲੀਆ

ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਦੀ ਸਮਝ ਗਹਿਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਹ ਨੀਤੀ ਕਰੀਬਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੀਆ ਤਿਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਫ਼ਲਤਾਪੂਰਬਕ ਲਾਗੂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੰਦੇਤਾਗੀਂ ਜਚ
ਜਹਾਜ਼ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪ੍ਰਸ਼ਿਆ ਤਾਂ ਉੱਤੇ
ਯਹਦੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ
ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੈਨਹਟਨ ਦੇ ਮੈਨਸਿਸਟਰੇਟ ਲੀਏ
ਬੈਂਡਸ਼ਕੀ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਨਾਜ਼ੀ' ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਹੋ
ਜੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਸਹੀ, ਤਾਂ
ਮੱਧਯੁਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਲ ਵੱਲ ਮੌਤੇ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਦੇਖਦੇ ਸਨ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼, 7 ਸੰਤੰਬਰ
1935)। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੋਤਿਆਂ ਦੀ ਸਰਬ-ਉੱਤਮ ਹੋ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਰਮਨਾਂ ਨੇ ਨਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਸਬਕ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਪੱਖ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ ਨੇ ਨਸਲੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਰਗ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵੱਲ ਚਾਨਣਾ ਪਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਭੁਲਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਨਸਲਵਾਦ ਨੇ ਯ਼ਰੋਪ, ਅਫਰੀਕਾ, ਐਸੀਆ ਅਤ ਜਾਤੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਣਾਵਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਣੇ ਹੋਨਾਂ ਬਹੁ-ਨਸਲੀ ਸਮਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯ਼ਰੋਪੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਜੂਲਮ-ਸਿਤਾਮਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਸਲੀ ਨਿਆਂ ਸੰਗਤ ਪਹੁੰਚੀ ਕਾਣੀ ਬਹੁਤ ਪਰਾਣੀ ਹੈ।

ਦਰਸਾਲ, 23 ਸਤੰਬਰ 1935 ਨੂੰ 45 ਨਾਜ਼ੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦਰ ਸੁਖ ਸਹਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਐਸਾਈਸ ਯਾਰੋਪਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀਨ ਦੌਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦਦੀ ਵਿਰੋਧੀ

ਦੀ ਮੁਹੱਿਮ ਨਜ਼ਾਰਾਵਾਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਦਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਕੋਲੰਬਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਨਸਲਵਾਦ ਦਰਮਿਆਨ ਭਰਵਾਂ ਜੋੜ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਮੁਲਕ ਸਮਾਨਤਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਪੱਧੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਲਮਦਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਟੈਚੂ ਆਫ ਲਿਬਰਟੀ ਅਕਸਰ ਕੌਮੀ ਯਾਦਗਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਟੋਂ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਤਿਰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਟਾਰਚ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੋਡੀ ਲਿਬਰਟੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਪਈ ਜੰਜ਼ਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲੱਖਾਂ ਜਲਾਵਤਨੀਆਂ ਤੇ ਪਰਵਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਉਣ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਬੁੱਤ ਅਮਰੀਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਾਰੇ ਫਰਾਮੰਸੀਸੀ ਮਾਹਿਰ ਅਤੇ ਫੈਂਚ ਅੰਟੋਂ ਸਲੇਵਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਡਾਰਡ ਡਾ ਲੈਬੋਲਾਏ ਦੀ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ। ਤੇਰਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਸਿਹਾਰਾ ਵੀ ਲੈਬੋਲੈਟੀ ਦੇ ਸਿਰ ਬੱਛਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚੋਂ ਗੁਲਮਦਾਰੀ ਦੇ ਖਾਤੇਮਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠ-ਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗੰਜ ਐਮਾ ਲੈਜ਼ਾਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿਤਾ 'ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੜ੍ਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਕੇ ਹਾਰੇ ਸਰੀਰ/ਤੁਹਾਡੇ ਗਰੀਬ ਗਰਬੇ/ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਚਾਹਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਜ਼ਮ'। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸਟੈਚੂ ਦੀ ਤੁਖਤੀ ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋੜ ਫਲਾਇਡ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮੌਕੇ ਇਸ ਬੁੱਤ ਦੀ ਅਹੀਮਾਤ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓ ਉਠੇ ਤੁਢਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮੜ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਛਾਹੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ, ਤੁਰਕੀ, ਮਿਆਂਮਾਰ ਅਤੇ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੱਦੇਅਮਲਾਂ ਨੇ ਨਿੰਰਕੁਸ਼ ਸ਼ਾਸਨਾਂ ਅਧੀਨ ਗਹਿਰੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਚਿਤਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ਵਰਜੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਹੱਠਧਰਮੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅੰਦੇਲਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾੜੀ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਸਲਵਾਦ ਅਤੇ ਨਵੁਦਿਆਰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਅਪਕ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸਿਖਿਆ, ਸੰਪਤੀ, ਅਰਥਚਾਰੇ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਅਵਸਰਾਂ, ਪੁਲੀਸ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਸਮਿਆਂ ਅੰਦਰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਘੋਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀਪ੍ਰਸਤੀ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਤ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋਅ ਬਾਇਠਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਲੀਹ ਤੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੌਵਿਨ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਾਗੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜੇ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਨਤਾਤੀ ਵਿਜ ਵੀ ਤੁਸ਼ਟੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

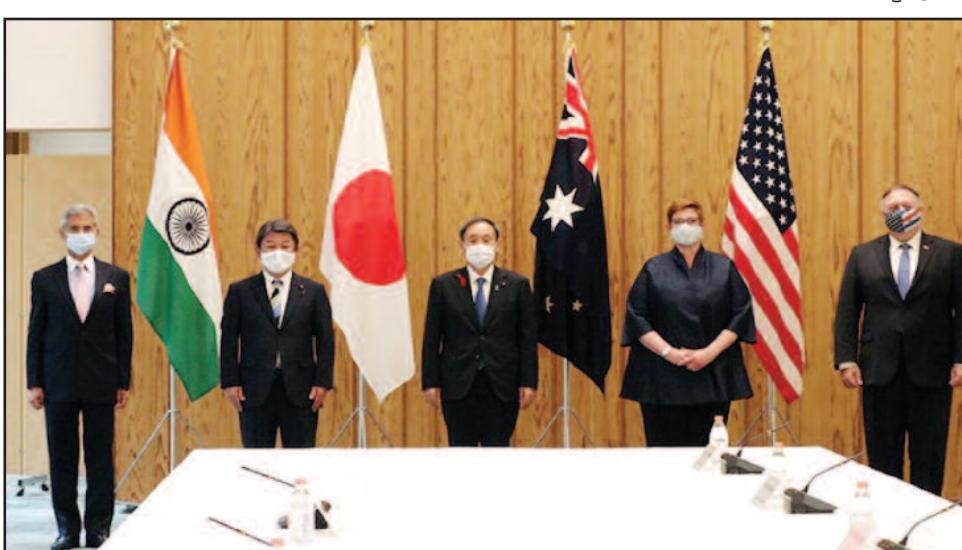
ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਦਾਰ ਖਿਆਲ ਅਗੂ ਦੀਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਆਜਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਆਜਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਸਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਟਿਲਤਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਜਾਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅੱਜ ਦੀਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਸੰਤਾਪ ਬਣ ਰਹੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦੀ ਪੈਤ੍ਰਿਅਟ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਾਰਟਿਨ ਲੁਬਰ ਕਿੰਗ ਜੂਨੀਅਰ ਜਿੰਦਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਫਤ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਵਰਡ ਜਿਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ- ‘ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਜਿੰਦਗੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਪੁਨਅਰਥੀ ਸਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਨਿਆਦੀ ਸਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।’

ਚੀਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਲਈ ਕੁਆਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਹਿਸ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਉਭਰਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆ ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁੱਟ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਲਾਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਰਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਿਂਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੋਠ ਚੀਨ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਈਚਿੰਗ ਆਲਮੀ ਨਿਯਮ ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਉਭਰਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੁਕ ਲੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿੱਤਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡਣ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਸਾਹਮਣਾ ਅਜਿਹੇ ਚੀਨੀ ਆਗ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦੈਂਗ ਸਿਆਈ ਪਿਗ ਜਿਹੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੀਨੀ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬੋਣਾ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਚੀਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕਿਰਦਾਰ ਘੜਨ ਲਈ ਵਿੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਕਲਪ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪੇਈਚਿੰਗ ਆਲਮੀ ਨੇਮ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਵੇਂਦੇ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਮੁਤਲਕ ਚੀਨੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਸੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਸਕਤੀ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਘੋਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਤਚਿੰਪਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਡੀ ਪਰਬੀ ਸਰਹੁੰਦ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹੱਤਚਿੰਪਾਂ

ਲਈ ਚੀਨ ਦਾ ਜਮਾਵੜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਲਦਾਖ ਤੇ ਹੈ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖਿਤਾਨੀ ਕੇ ਕੌਂਕੇ ਟਰਕਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ

ਪਰਮਾਣੁ ਹਬਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ
ਡਿਜ਼ਾਇਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ
ਕਰਾਉਣ ਜਿਹੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚਿਨ ਟੋ
ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਤੇ
ਆਗਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਇਮਾਰਾਂ
ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਤੋਂ
ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ

ਭਾਰਤ
ਆਂਢ੍ਹ-ਗੁ
ਮੁਲਕਾ
ਅ ਸ ਰ
ਘਟਾਉਣ
ਪੇਈਚਿਰ
ਉਪਰਾਲਿ
ਅਨਿਆ

ती भारतीयामारवी

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਣਾਤਣੀ

ਕੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਡੀਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਜੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਤਣਾਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੁੱਟਸਐਪ ਨੇ ਮੈਸੈਜ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਦੱਸਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਖਲਿਛ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖਲਿਛ ਹੈ। ਹੁਣ ਟਿਵੀਟਰ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗਾਂ ਦੇ ਟਵੀਟਾਂ ਨੂੰ 'ਤੌੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ (ਮੈਨੀਪੁਲੇਟਡ) ਖੁਬਰਾਂ' ਕਹਿਣ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਮਾਰੇ ਛਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ-ਯਮਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਿਵੀਟਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ, ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤੰਤਰਤਾ ਹੈ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਈਟੀ ਸੈਲ ਵੱਲੋਂ
ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮਹਿੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਖ

ਵੱਖ ਸੋਸ਼ਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਾਰਨ
ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਬਾਅ ਵਿਚ

ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ

ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿਦਿਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਖੱਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋਤ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ
ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਸੋਸਲ
ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਈ
ਵਾਰ ਜਹਿਰੀਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ
ਫੈਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ
ਉਹ ਮੈਂ-ਅਨਸ਼ਸਾਨ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ
ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਕਰ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ
ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ
ਨਿੱਜਾ ਦੀ ਸਰਵਖਿਆ ਹੋ ਸਕੇ।

ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਂ ਇਕ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨੇਰੇ ਕੋਈ ਤੀਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਣ ਜਾਂ ਦੇਖੇ

ਕਵੇਂ ਕਿਸਮ, ਵੱਟਸਾਈ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾ ਦਾ ਹੱਕ

ਕੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਫਰਵਰੀ 2021 'ਚ ਜਾਰੀ ਅਤੇ 25 ਮਈ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਦਾਂ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਖਾਡੇ ਸੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਰਸਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੁੱਟਸਾਈਪ ਚਲਾ ਰਹੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾ ਕੇ ਕਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਰੂੰਨੀ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ 2017 ਦੀ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਜਸਟਿਸ ਕੋਐਸ ਪੁੱਟਸਵਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਬਾਰੇ ਜੱਜਮੈਂਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਲਈ ਖੁਤਰਨਾਕ ਦੱਸਦਿਆਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੋਨ ਮੋਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ (ਇੰਟਰਮੀਡੀਅਰੀ ਗਾਈਡਲਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਐਕਿਵਸ (ਕੋਡ) ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ-4 (2) ਦਾ ਜ਼ਕਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੁੱਟਸਾਈਪ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਸੇਜ ਦੇ ਸੁਰੂਆਤੀ ਸ੍ਰੋਤ ਦਾ ਜਿਕਾਰਤ ਤੱਖਣ ਦਾ ਵੈਸਲਾ ਨਿੱਜਾ ਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾਂ ਦੀ

The image shows a green WhatsApp logo icon with a white phone receiver inside a speech bubble shape. To the right of the icon, there is a block of text in Gurmukhi script.

ਵੱਟਸਾਈਪ ਇਸ ਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸੇਜ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਮੈਸੇਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ। ਨਾਗਰਿਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਚਨਾ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਦੀ ਪਛਾਣ) ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਚਰਚਾਵਾਂ ਆਦਿ) ਸਤਕਾਰ ਤੋਂ ਤਪੁਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵੱਟਸਾਈਪ ਦੀ

ਸੇਸ਼ਨ ਮੀਡੀਆ ਮਕਾਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਲਗਾਮ

ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਵਰਗੇ ਸੂਚਨਾ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੋਂ ਸੁਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਡਰਲੇ ਵਾਲੋਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵੋਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਣਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪ-
ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਤਾਜ਼ਾਯੋਗ ਸਮਗਰੀ ਹਟਾਉਣ, ਸਿਕਾਇਤਾਂ
ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿ-
ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸਬਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼
ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਇਹ ਦੇਸ਼
ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੂਪ
ਵਿੱਚ ਅੜਕਿਲ੍ਹੇ ਲੱਭਣ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਓਂ ਦੌਰਾਨਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤਕ ਸਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ^੩ ਤੇ ਅਮਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ

ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਇੰਗ੍ਰਿਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਇਹੀ ਬਹਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਹੈ-ਡਕੂਮੈਨਟਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਾਂ ਹੋਏ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਂ ਲਿਖਿਤ

ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਯ਼ਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਿਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਗਰਮ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰੇ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਂ।

ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਥਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਠਰੋਨੈਟ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਤੇ ਵੁਟਸਾਈਪ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿੱਜਤਾ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਆਖੂਜੀ ਕੰਪਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਵਿੱਟਰ
ਧੱਲੋਂ ਨਾਲ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਟਵਿੱਟਰ ਤੁਰਤ-ਫੁਰਤ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ
'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਟਵੀਟ ਡਾਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ
ਕੋਈ ਪੱਖ ਜਾਣਿਆਂ ਅਕਾਊਂਟ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਦਾ ਹੈ ਜਾਂ
ਫਿਰ ਸਥਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਂਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਦਾ ਹੈ। ਕਈ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤੱਬਾਂ ਨੂੰ ਤੇਤਿਆ-ਮਰਤਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਕੀ ਟਵਿੱਟਰ ਇਕ ਡਜ਼ੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ
ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਲਿਸ ਅਤੇ ਜੱਜ ਵੀ ਹੈ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ
ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਤੱਬਾਂ ਦੀ
ਅਣੇਥੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ
ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਮਹੱਤਵਪੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਪੂਰੀਆਂ ਨਾਲ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਵੇਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੋਂਗਾ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਚੁਪੀਂ ਰੰਨੀ ਹੋ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਗ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਹੋ

ਅਸੀਂ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।
 ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲ ਮਾਪੇ
 ਵਧੇਰੇ ਜੋਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ
 ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਾਉ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਲੈਣੀ
 ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਨਾ
 ਸਮਝੋ। ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ
 ਆਟ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ
 ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਨੀ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ
 ਕਿ ਉਹ ਦਸ਼ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ

ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਸਲੀਕਾ ਵਧੇਰੇ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਲੇਖਕ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਦੇ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਰਸ਼ਨਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਸ਼ਾਂ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਪਣੀ। ਸਿਵ ਕਮਾਰ

ਵਰਗਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਜਾਣਾ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਿੱਖੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ 'ਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਰਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਤੇ ਦੁਰ-ਦੁਰ ਤਕ ਵੀ ਜ਼ਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨੌਜਾਂ ਕਿਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਕੁਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੂਰਾਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਹਾਰ-ਸਿੱਤ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਨਿੱਖ਼ਤਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਸੰਨ 2016 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸਾ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਤੋਂ 18 ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਵਜੋਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਦਹਾਂ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਗਪਗ ਪੰਜਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਇੰਨੀ ਨਿਰਾਸਾ ਅਤੇ ਹਤਾਸਾ ਮਿਲੀ ਜਿਹੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਗਈ।

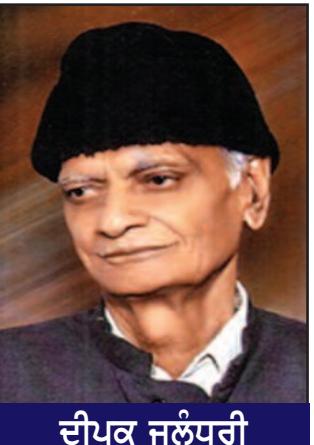
ਇਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰ ਅਨਾਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸੌ ਮੰ-ਬਾਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਖਲੋਪਾਂ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਨ 1985 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਜੋੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਸੰਨ 1980 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੋਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕਾਰਨ ਸੱਤਾਂ 'ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਿਰਾਸਾ ਦੇ ਘੁੱਘੁ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਟਕੜੇ-ਟਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਖਿੱਲਰ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਲੀਡਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਜਾ। ਅਧੀਰ ਰੰਜਨ ਚੌਧਰੀ ਮਾਯੂਸ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕਟੇ-ਕਟੇ ਹੋ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਕ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਉਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਲਦਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ? ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਿਕੀ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠੋੜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ

ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਤਕ ਜ਼ਬਦ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਂ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 3 ਤੋਂ 77 ਹੋ ਗਈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬੇਸ਼ਕ ਇਕ ਨੇਤਾ-ਇਕ ਨਾਅਰਾ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰ-ਨਿਹਿਤ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਾਰ ਪਈਆਂ। ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਦੀਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦੀਆਂ ਨੇ ਜਨਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਅਪ ਨੂੰ 'ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਬੇਟੀ' ਕਹਿ ਕੇ

ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁੱਡੂਚਰੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਦਰ ਹੀ ਰਹੀ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹਲ ਗਾਂਧੀ ਉੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮ ਦਿਸਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਖੜ੍ਹੂ-ਖੜ੍ਹੂ ਦਿਖਾਈ

ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੱਭੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਮਲਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਚਿੰਤਨ-ਮੰਬਨ ਕੈਪ ਵਿਚ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਵੀ ਹੋਣ।

ਦੀਪਕ ਜਲੰਧਰੀ

ਪਰ ਇਹ ਫਾਰਮਲਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਦਕਿ ਕੱਟੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖੂਸ਼ ਕਰਨਾ ਆਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਠੀਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਗਈ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਬਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਗਲਤ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਅਨੁਸਾਨ ਵੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਹਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸਾ ਦੇ ਇਸ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਗਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਰ ਦੀ ਧੜ ਢਾਤ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਫਿਰ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ ਲੋਕ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਡੁੱਬੇਦੇ ਜਾਹੜ ਦਾ ਨਾਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਾਹਿਗੁਣੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਰੀ ਚੋਣ ਲਈ। ਦਜੇ ਬੰਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਗੁਹਿ ਮੰਤਰੀ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 'ਬਾਹਰੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਠੱਥਾ ਲਿੱਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ। ਜਿਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ 50 ਸੀਟਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਸਿਫਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗਲਤੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੀਤੀ, ਉਹੀ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ। ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ? ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਿਕੀ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠੋੜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ

ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਭੁਸ਼ਿਕਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਭਾਈ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਕੁਨ ਅੱਜ ਵੀ ਸੋਨੀਆ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਮਖਿਆਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੱਤਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ ਲੋਕ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਡੁੱਬੇਦੇ ਜਾਹੜ ਦਾ ਨਾਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵੀ ਸੁਗਨੂੰ ਫੜਣ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਲੋਕ ਗੁਮਨਾਮੀ ਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅੰਦੇਲਕ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਲੇਖ-ਜੋਖ

ਬੁਤੇ ਬੁਧਵਾਰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬੁਹਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪ੍ਰਤੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਇਸ ਸਦੀ ਵਿਚ ਏਨੌ ਲਗਤਾਰਤਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਹਰਿਆਣਾ, ਪੱਛਮੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ। ਬੁਧਵਾਰ ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਲ ਤਕ ਹਰ ਸਥੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਗੰਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ। ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਲਸ ਕਰਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸੱਤਾਗਰੀ ਆਗਾਂ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਸਾਤੇ ਗਏ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਨੁਹਰ ਵੱਖਰੀ ਹੈ; ਉਸ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਉਤੇਜਨਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਜੇਸੇਪੀ ਦੇ ਆਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਕਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਮਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰੋਲ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅੰਦਰੋਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੱਧਵਾਰ ਕਈ ਸਿਆਸੀ

ਆਗਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ

ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਮਾਇਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ

ਹਮਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਤਦ ਹੀ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਟੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਇਸੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ

ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਠਿਸ਼ਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਰ ਅੰਦੇਲਨ ਤੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਬੁੱਝਾ ਗੇਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਨੇ ਦਿੱਲੀ, ਤੁੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੈਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਖ਼ਡਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਮੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ
ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਵਜੂਦ
'ਤੇ ਕੋਵਿਡ-19 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ
ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ
ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ
ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਭਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ
ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਮੰਗਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ
ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਕਿਸਾਨ
ਆਗਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ
ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰਾਏ ਦੇਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ
ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ
ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰੋਲਕ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖਰਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ

ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਬਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਚਲ ਰਹੇ ਸੰਯਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ 26 ਮਈ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਮੌਰਚਾ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ਵਿਆਪੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਵਾਪਰੀ, ਅੜ੍ਹੂਤੀ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਚਿੱਤਰ, ਰੰਗਰਾਮੀ, ਫ਼ਨਕਾਰ ਤੇ ਲੇਕ ਕਲਾਕਾਰ, ਨੌਜਵਾਨ, ਅੰਦਰਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ, ਸਭ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਨ-ਸਮਝ ਚੰਠਨ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚਾ ਅਰਬਚਾਰਾ ਤੇ ਸਮਾਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਰਾਂਦਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੰਡੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰੋਕਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਤਪਾਦਕ ਸਗੋਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਸਤਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਗ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਿੰਦਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ-ਮਾਤਰ
ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਤੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ
ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ,
ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨਾ
ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਕੋਈ
ਭੀੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੋਬਲ ਢੋਲਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਲਸਾ
ਦੇਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲਤਾ ਤੇ ਬੇਖ਼ਕੀਨੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ
ਕੱਢਣਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਕੰਮਕਾਜੀ ਜੀਅ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ
ਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨ
ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਸਬੰਧਤ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਖਲਾਕੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਨੈਡਿਕ ਸਮਰਥਨ। ਸੰਬੰਧਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਚਾਰੇ ਵਾਸਤੇ ਡੰਗਰ ਖਰੀਦਣਾ, ਕਮਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਿੱਤੀ ਇਮਦਾਦ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫੀਸ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚਾ ਆਦਿ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਪਰਿਵਾਰ

ਹਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਜਾਂ ਮਾਸਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਖ ਵਖ ਰਖੇਂਦੇ ਹੋਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਆਉਣੀਆਂ।

ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਫਿਕਰ ਜਾਂ
ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ
ਟੁਟਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਨਾਲੋਂ ਇਖਲਾਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੱਲ ਤਵਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣ
ਵਾਸਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ
ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅਂ ਨਾਲ ਰਾਬੰਡਾ ਰੱਖੋਣ
ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਬਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਖ
ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਡਟਕ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਰਸਤੇ ਨਾ ਪੈ
ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਿਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ

ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਜੁਰਰਤਾਂ- ਕੁੱਲੀ,
ਗੁੱਲੀ ਤੇ ਜੁੱਲੀ ਦਾ ਪੁਰਾ ਹੋਣਾ
ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜਿਕ
ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ
ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ
ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀ ਅਹਿਮ
ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ
ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਭੀੜ ਪਈ ਤਾਂ
ਉਸ ਦਾ ਇਕਾਂਠਾਂ ਮਿਲ ਕੇ
ਸਫਲਤਾਪੂਰਬਕ ਮੁਕਾਬਲਾ
ਕੀਤਾ। ਜਾਬਰ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਣਾ ਸਾਡਾ
ਵਿਰਸਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ

ਸਬਰ ਸੱਤੇਖ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ

ਅਸਰਾ ਨੂੰ ਤਤਕਾਦਿਆਂ ਵਖ ਪਿੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਕ
ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੇਤੀ
ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੇ ਤਿੰਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ
ਲੈਣ ਦੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ
ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਉਜਾਤਾ
ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ
ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇਗਾ।

ਘਾਣ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਸੁਰੂ ਹੋ ਵੀ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰ, ਬਜ਼ੁਰਗ, ਬੀਬੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ
ਖੁਬਰ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਲਗਭਗ 500 ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੱਖ
ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ
ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ਕੀਨੀ ਵਾਲਾ
ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਡਾਵਾਂ-ਡੋਲ
ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਇਕੱਲੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ
ਘਰ-ਬਾਰ, ਡੰਗਰ-ਵੱਛਾ ਸਾਂਭਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ-
ਲਿਖਾਈ ਆਦਿ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸਭ ਧੰਦਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ
ਲੰਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ
ਜਿਹੀ ਰਸੀਦੀ, ਇਕ-ਦੋ ਲੱਖ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜ

ਜੁਰੂਰਤ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਜੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਵੱਲ ਤਵੰਜੋਂ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਭਾਰਤੀ/ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਆਤਮ ਪਰਗਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਟਰਸਟ, ਜਾਗਰਾ ਪੰਜਾਬ ਮਿਸ਼ਨ, ਸਹਾਇਤਾ ਐਨਜੀਵਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਹੈ ਲਗਾਤਾਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਘਰ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ, ਦਵਾਈ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਘਟੋ-ਘਟ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਘਰ, ਰਸੋਈ ਤੇ ਬਾਬਰੁਮ ਸਮੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਚਤੁਰੂਆ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਵੀਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਠੋਸ

ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਜ ਵਿੱਤੋਂ ਬਾਹਰੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਟਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਐਨਜੀਏਸ਼ਨ) ਜਾਂ ਐਨਾਰਾਈ ਅਪਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਗੇਦ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਬੰਧਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਐਕਸ-ਗਰੇਸੀਆ ਮਦਦ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਰ ਕੁਝ ਪਿੱਛ ਭਾਵਨਾ ਇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤੀ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਟੁੱਟ੍ਠ ਚੁੱਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੰਢਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਾਸਿਓ ਬੇਮੁੱਖ ਹੈ ਖੇਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਫੌਨਡ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਲਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੇ। 'ਸਾਨੂੰ ਕੀ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਸਾਨੂੰ ਹੀ' ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਸਾਰਬਕ ਕਦਮ ਚੱਕ੍ਰ ਦੀ ਚਰਤੂਰ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ

ਸਬਰ ਸਤਖ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ
ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਪਸੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਬਾਬੇ
ਨਾਨਕ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਤੇ ਵੰਡ
ਛਕਣ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਮਾਡਲ ਤਹਿਤ
ਉਸੇ ਸਾਝੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਜ ਅਸੀਂ
ਨਾ ਕੇਵਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ
ਹੋਵਾਂਗੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ
ਤੇ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ, ਵਾਪਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣ ਦੇ
ਸਮਰੱਥ ਹੋਵਾਂਗੇ ਜਿਹੜੇ ਅਸਿਥੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ
ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ
ਘਰਾਇਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਜਕਤ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ
ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਖੇਤੀ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਵੰਡ
ਕੇ ਛਕਣਗੇ। ਉਥੋਂ ਕਰਜ਼ੇ, ਖੁਦਕਸੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ
ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨਾਂ ਨਹੀਂ ਵਾਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ
ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਾਨ ਵਾਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ
ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਸਾਡੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਇਖਲਾਕੀ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਆਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਨੇਕ ਕਾਰਜ ਸਮਝਾਇਆਂ
ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਹੋ ਕੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੌਵਾ ਵਿਚ ਵਧ ਚਤੁੰਕੇ
ਹਿੱਸਾ ਪਾਈਏ।

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal

D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰ੍ਹੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੌਰੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਡੀਆਨ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਡੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੁ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੈਂਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਅਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812
www.moonindiancuisine.net

New Introducing Chaat Corner

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

DIXON

ਨਵੇਂ ਆਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

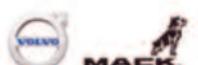
SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

ਪੰਜਾਬ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹੈ ਦਲਿਤ ਪੱਤਾ ਕਿਨਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇਗਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ 'ਤੇ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੰਨੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਸੰਨ 2022 ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਖ਼ਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ, ਵਿਦਿਆਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਚ ਦਾ ਕਰਨ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੋਣ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਜ਼ਲੇ ਭਵਿੱਖ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਹਿਰਦ ਫਿਕਰ ਜਾਂ ਸੇਰੋਕਾਰ ਕਿਸੇ ਆਗ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ 'ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਛਲਕਦਾ।

ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੁਕਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿੱਖਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਰਾਹ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚਾਲ-ਚਾਲ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਜੇ ਹੋਰ ਨਿਘਾਰ ਵੱਲ ਲਿਆਣਾ ਤੈਆ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਨ 2006 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਘਾਟਾ ਖਾਧਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੈਮੀਆਂ ਨਾਲ ਨੇਤੜਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ 2017 ਤਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਬੈਠੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨੋਂ ਲਹਿ ਗਈ। ਮਨੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਹਿ ਗਈ ਸਗੋਂ ਗਹਿਰੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਨਫਰਤ ਜੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੋਡੀ-ਬਹੁਤੀ ਮਠੀ ਵੀ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਸਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਦ ਆਰਡੀਨੈਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਗ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸ਼ੰਸਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦੇ ਵਰਗੇ ਘੱਟ ਸਿਆਸੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵੋਟ ਬੈਕਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ

ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਦਲਿਤ ਵੋਟ ਬੈਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਝਾਂਸਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਹੁਣ ਤਕ ਜੋ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਲਜੋਤ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲਜੋਤ ਹੁਣ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰੋਸ ਅਤੇ ਰੋਹ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ

ਨਾ, ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਲੋਕਾਈ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੜ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਹਿਬਾਨ ਸੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਲਗਾਪਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਤਾ ਖੇਡਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜੱਟਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਤੇ ਪਰ ਅਗਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਜੱਟ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ! ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਕੋਈ ਦਲਿਤ, ਕਿਸਾਨ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਕੋਈ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜੇ ਭਾਵੇਂ

ਅਪਣੇ ਹੀ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਨਾਲ ਕਦੀ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਂ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਜੁਰੂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਹੀ ਸਾਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੱਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਆਧਾਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲੀ ਮਨਸ਼ਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਲਿਆਕਤ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਤਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੱਕਦੇ। ਅਪਣੀ ਜੇਬ 'ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਲਤਾਈ ਲਤ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਤੋਂ ਇਕ ਰੁਪਾਈਆ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਅਤੇ ਨਿਰਸ਼ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਸ਼ਾ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਉਹ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਢਾਲ ਵਾਂਗ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਤੋਂ ਇਕ ਰੁਪਾਈਆ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਸ਼ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਸ਼ਾ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕ

ਸੀਨੀਅਰ ਬਲਬੀਰ ਕੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖਿਡਕੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ
 ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛਤਿਆਂ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਤੀ ਮਈ
 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
 ਮੱਹਾਲੀ ਦੇ ਫੇਜ਼ 9 ਸਥਿਤ ਕੇਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦਾ
 ਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ
 ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਾਘਟਨ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ
 ਸਿੰਘ ਸੋਚੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ
 ਦੇ ਮੁੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਰੱਖਿਆ
 ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ
 ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਬਲਬੀਰ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਨੇ ਇੱਤੇ
 ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਖੇਡਾਂ ਨੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ
 ਹੋਣੇ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕੁੱਲ
 ਪੰਜ ਬਲਬੀਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਚਾਰ
 ਤਾਂ ਇਕਠੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਟੀਮ ਵਿਚ ਖੇਡੇ
 ਸਨ। ਪੰਜ ਬਲਬੀਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚਾਰ (ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ,
 ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) ਤੇਲੂਂਦੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਆਂਝੀਨੀ ਤੇ

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਇੱਕੋ ਵੇਲੇ ਟੀਮ ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਸਨ। ਪੰਜ ਬਲਬੀਰਾਂ 'ਚੋਂ ਚਾਰ (ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਹੀਅਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੇਲਵੇ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡੀਆਈਜ਼ੀ ਤੇ ਕਰਨਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) ਉਲੰਪੀਅਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਚੌਹਾਂ ਨੇ ਤਭਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਕੌਮੀ ਤੇ ਸਥਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਬਲਬੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਨਹੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਕ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਨਹਿੰਹੁੰ ਹਾਕੀ ਵਿਚ 9 ਬਲਬੀਰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਖੀ ਵੱਡੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੱਟੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੌਗੇ ਵਾਲੇ ਬਲਬੀਰ ਵੀ ਆਖਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਡੀਆਈਜੀ) ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੂਨੀਅਰ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਝ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਕਫੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬਲਬੀਰ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੱਤ ਗਏ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਟਰ ਫਾਰਵਰਡ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਖਿਡਾਰੀ, ਉਪਰਾਲੀ ਕਪਤਾਨ ਅਤੇ ਕਪਤਾਨ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲਿੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸੌਨ ਤਮਗੇ ਜਿਤਾਏ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਲਬੀਰ ਕੋਚ/ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 1975 ਵਿਚ ਇਕਲੋਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵੀ ਜਿਤਾਇਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ

**ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਲੈ
ਕੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਕੇ, ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।
ਇਥਣ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਜੋ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ
ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਤਕ, ਰੇਲ, ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਦੌਰਾਨ,
ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਮੇਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ
ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕਈ ਰਾਜਸੀ
ਨੇਤਾ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਉਸ
ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਲਫਜ਼ ਜੋੜਨ 'ਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਿਉਂਦੇ।
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ ਪਰ
ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ
ਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।**

ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਛੱਤੀਸਿਗੜ੍ਹ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਹਮਲੇ 'ਚ ਸੀਆਰਪੀਐਫ਼ ਦੇ 22 ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹਿ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਬੀਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਅਸਾਮ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 48 ਸਾਲਾ ਅਸਮੀ ਲੇਖਿਕਾ ਸਿਖਾ ਸਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਟ 'ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਪਾਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਇੱਜ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ "ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੈਸ਼ਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਿਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ।" ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਉਪਰੰਤ ਕੰਗਨਾ ਗੋਸਵਾਮੀ ਵਲੋਂ ਐਫਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੇਖਿਕਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 124-ਏ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾ ਕੇ ਦੇਸ਼-ਯੋਹੂ ਦੇ ਏਸ ਤਹਿਤ ਗਿੰਡਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਹਾਦਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਕਾਰਨ ਇੱਜ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਜ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਬੇ ਫੈਸਲਾ ਤਾਂ ਸਮਾਜ, ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕੋਟ ਲਖਪਤ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀ ਸਰਬਜ਼ੀਤ ਉਪਰ ਜਿਸ ਬਿਰਹਿਗੀ ਨਾਲ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੜਕਾਇਆ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਬਜ਼ੀਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪੁੱਤਰ ਐਲਾਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਫਿਰ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ। ਚੋਣਾਂ ਦਾ
ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਭਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਪਿੱਛੇ ਕਿਵੇਂ

31 ਦਸੰਬਰ 1923 ਨੂੰ ਅਜਾਦੀ ਮੁਲਾਈ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਪਾਂਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਹਰੀਪੁਰ ਖਾਲਸਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਿਲੋਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1924 ਸੀ। ਦੇਵ ਸਮਾਜ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਫਿਲੋਰ ਕਾਲਜ ਮੌਗਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਐਫੋਟੋ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕਰ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਸੱਦੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਲੋਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਪਤਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਡਾਨੀ ਵਿਖੇ ਸਾਡੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮਾਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਾਂ ਪਥਕਤ
ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਪੀਅਨਸਿਪ ਜਿੱਤਣ
ਦੀ ਹੈਂਟਿਕ ਪੁੱਤੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਵਾਰ ਕੌਮੀ
ਚੈਪੀਅਨ ਬਣਾਇਆ। ਚਾਰ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਲ
ਇੰਡੀਆ ਪੁਲਿਸ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਚੈਪੀਅਨ ਬਣਾਇਆ। ਦੱਸ ਦੀ
ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਨੀਅਰ ਨੇ 1947 'ਚ
ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਲ ਏ. ਆਈ.ਐੱਸ.ਦਾਰ
ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਹੇਠ ਬੇਡਦਿਆਂ ਕੌਮੀ ਬਿਤਾਬ ਵੀ ਸਿੱਤਿਆ
ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਵੰਡ
ਕੀਤੀ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ
ਵਿਚ ਚੋਣ 1947 'ਚ ਸ਼ੀਲੰਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਹੋਈ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1948 ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਵਿਚ ਹੈਟਿਕ ਸਮੇਤ ਛੇ ਗੋਲ ਦਾਗੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ 9-1 ਨਾਲ ਇਹ ਮੈਚ ਜਿੱਤਿਆ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ 4-0 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਜਿਸ 'ਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਗੋਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਉਲੰਪਿਕਸ 1952 ਵਿਚ ਹੈਲਸਿਕੀ ਵਿਖੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਉਪ ਕਪਤਾਨ ਬਣਿਆ। ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੋਲਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੂੰ 3-1 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ।

ਹਰਾਇਆ। ਫਾਈਨਲ
'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਾਲੈਂਡ
ਨੂੰ 6-1 ਨਾਲ
ਹਰਾਇਆ ਜਿਸ 'ਚ
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ
ਗੋਲਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ
ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ।
ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ
ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਿਸੇ
ਫਾਈਨਲ 'ਚ ਇਹ
ਕਿਸ ਖਿਡਕੀ ਵਲੋਂ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰਨ
ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ ਜੋ
ਗਾਏ ਕੁਝ ਸੁਅਰੀ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੰਡਿਆ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਚਿੰਗ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਨੇ 1975 ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦਾ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਖਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ/ਮੈਨੇਜਰ ਰਹੀਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 1962 ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਕੀ ਟੁਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ, 1970 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ, 1971 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਕਾਂਸੇ ਦਾ ਤਮਗਾ, 1982 ਵਿਚ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਟ ਟਰਾਫ਼ੀ ਵਿਚ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ, 1982 ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਅਤੇ 1982 'ਚ ਮੈਲਬੋਰਨ ਵਿਖੇ ਅਸਾਂਡਾ ਕੱਪ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਕੱਪ ਜਿਤਾਇਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਨੂੰ 1957 ਵਿਚ ਪਦਮਸ਼੍ਵਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਮੁਹੱਿਮਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਸ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਰਵਦਿੱਤ ਨਾਗਰਿਕ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਓਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੁਣਿਆ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 25 ਮਈ ਦੀ ਸਵੇਰ ਫੋਰਟਿਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਖੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲਾਗਈ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਰਹੀਂਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤਕ ਜਦੋਂ ਵੀ ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੋਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਬਿਨਾਂ ਹਰ ਗੱਲ ਅਧਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਖਰ ਕੀ ਹੁਦੀ ਏ ਸ਼ਹਾਦਤ?

ਰਹਿੰਦੇ? ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।
ਇਥੋਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਈ
ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਾਲੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਹੀਦ ਵਾਲਾ ਖਿਤਾਬ
ਦੇਣ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਖੂਫ਼ੀਆ ਏਤਜੀਆਂ
ਦੀਆਂ ਪੀੜਤ ਜਥੇਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦੋਸ਼
ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜਾਸ਼ਨੀ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 250 ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਪੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਫਿਰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਲੰਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਦਰਅਸਲ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਨਾਕ ਦਿਵ ਚਿਗ ਚਿਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਵਾਹ ਦਾ ਸਾਕਾਹੀ ਦੇ ਅਤੇ

ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਕਲਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ
ਵਿਸਤਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜਾਂ ਬਲਿਦਾਨ
ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ । ਹਦੀਸਾਂ 'ਚ ਸਹੀਦ
ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਜੋ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ
ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਲਈ ਕਾਫਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ
ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਬਹਿਸਤ ਦੇ
ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਭੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-
ਕਿਤਾਬ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਬਖਸ਼ੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸਲਾਮ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਨਠ ਸ਼ਹੀਦ ਉਸ ਨੂੰ
ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰੱਖ ਦੀ ਰਜਾ 'ਚ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਰਸਤੇ
'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇ । ਸਹੀਦ
ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਮਾਮ ਹਸਤ
ਅਤੇ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ 'ਚ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਪਦਵੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ । ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਪੀਰਾਂ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਪੈਂਕਤੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ

ਸਹਿਜੇ ਅਉਰ ਸਹੀਦ'

बाव, रहानी रहिबर, पैगंबर, रँसी रा
विखाउण वाले मिस्टरी बैंदे भले पुरस, यरम वाम
मरन वाले...)। स्हीरज जां स्हादत दा द्रिस्टीको
सामी संस्कृति तें भारत 'च आइआ। स्हादत च
विचार सिंध समाज विच वँखरे जिहे ढंग नाल विकास
होइआ है। सिंध पेंष विस्ववेक्ष अनुसार किसे यर
जां समाज 'च जटें अंडिआचर मिथ्र उत्ते पर्वुच जां
है उत्तें केई युँग परस आपणी सरीरक आहूडी दिस
है। इस सारी पूर्किया नुं स्हादत दा नां दिं
जांदा है। गुरु अरजन देव जी दी महान स्हादत
सिंधां दे खुन विच स्हादत दा उत्त सामल कर दिं
अते गुरु तेग बहादर जी ने इस भावना
आपणी बैमिसाल स्हादत नाल पुस्ट कर दिं
गुरु गौरिंद मिंध जी दे साहिबादिआं ने :
इडिहास दे पंडिरिआं उत्ते आपणी रँद दा कै
पा दिंडा। ब्रिटिस इंडीआ राज समें लडीआं
गाईआं जंगा' च स्पाल इक डिग्रा मुहिम वी लज
गाई। पाकिस्तान दे उत्तरी-पैद्धमी पूंडे दे कुहर
जिल्ले दी सरहड 'ते पैदे लोकहारट ते गुलसउर
जिल्लिआं दरमिआन सपापिड चैकी सारागडी ' ।
12 संडिबर 1897 नुं 8-10 घजार कबाइली
के नेसा ऐसा दिंडा मी।

ਨ ਹਲਾ ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਸਾ।
 ਸਾਰਾਗੜੀ ਪੋਸਟ ਉਪਰ ਤਾਇਨਾਤ 36 ਸਿ
 ਪਲਟਣ (ਹੁਣ 4 ਸਿੱਖ) ਦੇ ਹਵਲਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੱਖ ਨ
 ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ 21 ਬਹਾਦਰ ਸਿਥਾਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਇ
 ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਸ਼ਮਲ ਸੀ, ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਬੜੀ ਦ੍ਰਿੜੁਤ
 ਸਰਬੀਰਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜਜਬੇ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਿਆਂ
 ਸੈਂਕਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਮਕਾਇਆ ਅਤੇ ਇਕ-ਇ
 ਕਰਕੇ ਆਖਰੀ ਗੋਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਲੜਦਿਆਂ
 ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਰਬਾਨ
 ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2
 ਸਿੱਖ ਜੰਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ 'ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਡ
 ਆਫ ਮੈਰਿਟ' ਜਾਂ ਅੱਜਕਲੁੰ ਦੇ ਪਰਮਵੀਰ ਚੱਕਰ
 ਬਹਾਬਰ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦ
 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਦਰਅਸਲ, 1897-98 ਦੀ ਤੁਹਾ ਮੁਹਿੰ
 ਦੌਰਾਨ 36 ਸਿੱਖ ਦੇ 54 ਜੰਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਈਓਐਮ ਨਾ
 ਨਿਵਾਜ਼ਿਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਾਗੜੀ ਵਾਲੇ 21 ਸਾਮਾਨ
 ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦ

ਬਿਗੇ ਕਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਉਸ ਸਮ ਮੁਹੂਰਤ ਦਾ ਨਾਲ ਸਾ।
 ਛੋਜ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਸੁਦਾ ਬੀਸੀ ਅਨੁਸਾਰ
 ਸ਼ਹੀਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਪੱਖੋਂ
 ਜਾਇਂਦਾ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਬਜ਼ੀਤ ਵਰਗੇ ਨੂੰ ਕੌਮੀ
 ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿਥੋਂ ਤਕ ਸੋਭਾ ਦਿੰਦਾ
 ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਵਿਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ।
 ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਡੇ 54 ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ
 ਪਾਕਿ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬਧ-ਮਰ ਗਏ ਤੇ ਜੋ ਸਿੰਚਾ ਵੀ ਹਨ,
 ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਦੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ
 ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਨ
 2017 'ਚ ਇਸੇ ਵਿਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਆਰਟਿਆਈ ਤਹਿਤ
 ਸੈਂਟਰਲ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ
 ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ,
 ਬੀਸੀ ਹੀ ਪਵਾਨਿਤ ਹੈ।

ਰਾਮ ਹਰਸਿੰਹ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ
510-355-2040
rhsingh2018@gmail.com

ਤੱਤਕਸਾਰ ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ 'ਜਪ' ਚਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਚੰ-ਚੰ ਹੰਦੀ ਪਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਖਤਕੇ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। 'ਵੈਲੀ

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਬਾਰਟੀ' (ਵੀ. ਟੀ. ਏ.) ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੋਡਰਨੀਆ। ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਰੇਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਈ 26, 2021 ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਸਿਰਫ਼ਿਰੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ 9 ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਤੱਤਕਸਾਰ 6:30 ਵਜੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਾਫ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੰਘ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤਪਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ' ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਤੋਂ ਗਿਆ।

ਦੁਪਹਿਰ ਦੋ ਕੁ ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਚੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤ ਜਿਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਦੋ ਜਾਣੇ ਬਹੁਤ ਗੀਤੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਦੋ ਜਿਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤਪਤੇਜ ਸੀ। ਸਭ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣ, ਬਚ ਜਾਣ ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਪੰਜ ਵਜੇ ਸਾਮੀ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਕਿ ਤਪਤੇਜ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਪਤੇਜ

ਸੰਨ 2013 ਵਿਚ 'ਡੰਬਾਰਟਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਇਕ ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਹਾਸਾ ਖਿੜ-ਖਿੜਾ ਕੇ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪੇ ਹੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ 'ਵੀਰੇ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਤੁਸੀਂ।' ਫਿਰ ਕਿਨੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਸਭ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਹੱਸ ਕੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਹੌਲ ਵਿਚ। ਤਪਤੇਜ

ਵੀਰ 2014 ਵਿਚ ਵੀ. ਟੀ. ਏ. ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਵੀ. ਟੀ. ਏ. ਦੀ ਹਾਇਰਿੰਗ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੇ ਮੈਂ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਪਤੇਜ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ। ਤਪਤੇਜ ਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਤਪਤੇਜ ਦਾ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹਤਾ ਰਿਸਤਾ ਸਾਡੇ ਹਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨੇ ਪਲ ਛਿਧਾ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤਪਤੇਜ ਜਵੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਖਿੜ ਰਹਿਆ, ਸਿੰਖ ਧਰਮ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਅਟੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ, ਦਲੇਰ, ਮਦਦਗਾਰ, ਅਗਾਂਵਧ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। 2014 ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਤੇ 'ਡੰਬਾਰਟਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਤਪਤੇਜ ਵੀਰ ਨੇ ਦਾਲ, ਸਬਜ਼ੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ

ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਣ ਵੱਜੀਆਂ। ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪਦਵੀ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਭ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰੀ ਸੁਖ ਜਾਣ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਮਿੱਤਰ ਗੁਆਲੀਆਂ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਉਹ ਦਗਦਾ ਚਿਹਰਾ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਦੰਦਾਂ

ਵਾਲਾ ਹਾਸਾ ਇਉਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਰ ਤਪਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਈ ਹੈ। ਵੀਰ ਤਪਤੇਜਵੀਰ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੁੱਖ ਅਸਹਿ ਹੈ ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਅਸੀਂ (ਵੀ. ਟੀ. ਏ.) ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ, ਦੇਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਵੀਰ ਤਪਤੇਜ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀਰ ਤਪਤੇਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਗੁਰਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਕ ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਟੋਕਰੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਇਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਤਪਤੇਜ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਸੁਪਤਨੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਉਮਰ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ 4 ਸਾਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਪਿਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੰਲ, ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਕਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

2004 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੱਠ ਗਗਤੇਵਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਡਰਨੀਆ ਆਏ ਸਨ। 2014 ਵਿਚ ਵੀ. ਟੀ. ਏ. ਵਿਚ ਬੱਸ ਚਾਲਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਸੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਹਾਲਕੀ ਰੋਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਕਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਪਤੇਜ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਸੁਪਤਨੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਉਮਰ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ 4 ਸਾਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਪਿਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੰਲ, ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਕਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਬੇ-ਏਰੀਆ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਕਰਮਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਿਹਾਜਾ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਚਮਕੀ ਬੁਖਾਰ ਨਾਲ 100-200 ਬੱਚੇ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਦਿਮਾਰੀ ਬੁਖਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਈ ਦੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਕਹਿੰਦ ਮਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮਾਹਿਰ ਸਿਹਤ ਦੀ ਮਦ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਰਚ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਲਤੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਐਬੈਲੈਸ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਪਤਨੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰ ਚੁਕੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਠੇਲੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੈਸਾਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਰਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਢੇਚ ਗੁਣਾ।

ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ 69,000 ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ 56,000 ਨਰਸਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੋਡਾ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਦਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਸੇਵਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਤਮਾਸ ਸਿਹਤ ਕਾਮ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਕੌਮੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਹਤ ਸਰਵੇ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਇਕ-ਇਕ ਕੈਂਡਾ ਸੱਚ ਦੇਖੇ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ 'ਚ ਹੀ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਫਿਸਦੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਦਾਂ ਨਾਲ ਵਰਗ 'ਚ 55.9 ਹੈ, ਅਨੁਸਾਰਿਤ ਜਨ-ਜਾਤੀ (ਐਸਸੀ) ਵਰਗ 'ਚ 57.2, ਹੋਰ ਪੱਛਮੀਆਂ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ (ਓਬੀਸੀ) 'ਚ 50.9 ਪਰ ਹੋਰ (ਯਾਨੀ ਉੱਚ ਜਾਤ ਵਰਗ) 'ਚ 38.5 ਫਿਸਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੰਜ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹੋਰਲੇ ਉਮਰ ਵਰਗ 'ਚ ਇਹ ਫਿਸਦੀ

ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕਾਲ ਬਚੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੰਨ 1947 ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲਾ ਵਰਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਝਾਸਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਬਾਦਲਾ-ਏ -ਆਬਾਦੀ ਜੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਦੰਗੇ ਭਤਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਧਰਤੀ ਆਦਮ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸੁਰਖ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੀ ਆਰ ਆਈ (ਵਿਸਵੇਸ਼ਵਰਾਨੰਦ ਵੈਦਿਕ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ) ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਸ਼ਵਬੰਧੁ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਡੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਦੱਢਤਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲਭ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਦ ਖਰਤਿਆਂ ਦਾ ਜਖੀਰਾ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਣ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵੇਦ-ਪੁਰਾਣ, ਉਪਨਿਸਥ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਤ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲਭ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀਆਂ ਹੱਥ ਲਿਖਦ ਪੇਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰਿਗਵੇਦ ਦੇ ਹੀ 31 ਵਰਸ਼ਨ ਦੌਸ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਜੀ ਇਹ ਸੌਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਤੇ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਸਨ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਅਣਮੁੱਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦੰਗਾਈਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਅਜਿਹਾ ਦਰਦਨਾਕ ਮੰਜ਼ਰ ਵੇਖਣਾ—ਸੁਣਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਾ—ਕਾਬਿਲੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਸੀ। ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਗ ਹਰਮਹੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਂਦੀ (ਕੁਲਪਤੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਨੇ ਵੇਦਾਂ ਬਾਰੇ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਨ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਧਨੀਰਾਮ ਭੱਲਾ ਜੀ (ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁਸਿਆਰਪਰ ਵਾਸੀ) ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਜੀ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਨਾ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਸ ਦੁਬਿਧਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਭੱਲਾ ਜੀ ਸੌਚੀ ਪੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਚਿੱਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਿਹਰਾਇਆ।

ਭੱਲਾ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬੁੱਟਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ
ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸਹਿਰ ਹਸ਼ਿਆਰਪਰ ਵਿਖੇ

ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਢੋਣ ਲਈ ਤਿਨ
ਟਰਕ ਮੰਗਵਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਭੱਲਾ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ
ਟਰਕ ਵੀਵੀਆਰਾਈ ਦੱਡਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲਈ ਦਾ
ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਪੁਸਤਕਾਂ
ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੈਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ।

ਇਕ ਟਰਕ ਵਿਚ ਨਾ ਆ ਸਕੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸਰਾ ਟਰੱਕ ਵੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਜੀ ਨਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸੋਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾ ਤੋਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੱਲਾ ਜੀ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਤਿਰਪਾਲਾਂ

ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਅਸਰਮ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸੁਰਖਿਅਤ ਰੂਪ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤ ਹਾਥ
ਲਿਖਦਾਂ ਦੇ ਕਈ ਬੋਰੇ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ
ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ
ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਸਾਧੂ ਆਸਰਮ ਲਿਆਂਦਾ
ਗਿਆ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਜਖੀਰਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
ਛੱਡ ਕੇ ਜਦੋਂ ਭੱਲਾ ਜੀ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਪਰਤੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ
ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਹਾਰੰਗ ਦੰਗਈਆਂ

ਮੜ ਕਿੱਥੋਂ ਲੱਭਣਾ ਸੀ?

ਇਨ੍ਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭੱਲਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਬਗੀਚੀ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀਵੀਆਰਾਈ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਥੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਹਾਰੋਂ ਵੀਵੀਆਰਾਈ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਾਲਜ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਚਾਰੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਬੰਧ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ
ਵੀਵੀਅਰਾਅਈ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਅਪਣੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੈਸ਼ ਤਾਂ
ਸਾਧ ਆਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਪੁਚਾ ਸਕੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ
ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੋਂ
ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਬਚਾ ਲਿਆ ਸੀ ਜੋ ਧਨੀ ਰਾਮ
ਭੱਲਾ ਜੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼ਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਧਨੀ ਰਾਮ ਭੱਲ ਦੀ ਇਸ ਕੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਸੱਚੀ
ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅੱਗੇ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਾਧੂ ਆਸਰਮ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਪੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਵਾਲੋਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ
ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ
ਸੁਰਖਿਅਤ ਲਿਆਂਦਾ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ
ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਾਂਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਂਕਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ
ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਪਾਣਾ ਸੋਧ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ
ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ
ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇੱਥੋਂ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ
ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਸਾਧੂ ਆਸਰਹਮ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਇਹ
ਸਥਾਨ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ
ਕਰਕੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਮਿਨੀ ਕਾਸੀ' ਕਤਕੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਵਨ ਦੀ
ਬੇਸਮੈਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ
ਛੋਲਬਾਹਾ ਫੈਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮੇਂ, ਜਸੀਨ ਹੋਠੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ
ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਭਿਆਤਾ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਭਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਸ ਅਜਾਇਬਘਰ 'ਚ ਕਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ
ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਉਪਯੋਗੀ ਮਰਤੀਆਂ
ਆਦਿ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ
ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ
ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਮਾ ਕੀਤਾ। ਵਰੁਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਖਰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ
ਲੱਦ ਕੇ ਦੰਗਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਭੱਲਾ ਜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਲੈ
ਆਏ। ਇੱਥੇ ਬਜ਼ਾਡਾ ਨੇਤੇ ਧਨੀਰਾਮ ਭੱਲਾ ਜੀ ਵਲੋਂ
ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਕ ਬਗੀਚੀ ਸੀ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਮਰੇ ਬਣੇ
ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਅਕਸਰ ਸਾਧ-ਮਹਾਤਮਾ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰਦੇ
ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਥਾਂ ਸਾਧ ਆਸਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਈ।

ਵਿਸ਼ਵਬੰਧ ਜੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮਤਾਬਕ ਉਸ ਵੱਡਮਲੋਂ ਖਜ਼ਾਨੇ

ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਾਂ ਦੇ ਸੋਅਰੂਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭੱਲ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਬਰਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਦੰਸਿਆ।

ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਮਹਰੋਂ ਦੰਗਾਈਆਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਭੱਲ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਡੇਮੇ ਤੇ ਫਥਰ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬਟ ਹੀ ਤਾਂ ਸੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੱਡ-ਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਈਆ ਤਾਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਰਹੀ ਬਟ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।’ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਜਖੀਰਾ ਇੱਜ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਖਾਨਾ

ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਕਾਲ ਭਰਪੁਰ ਮਨਾਲੀ

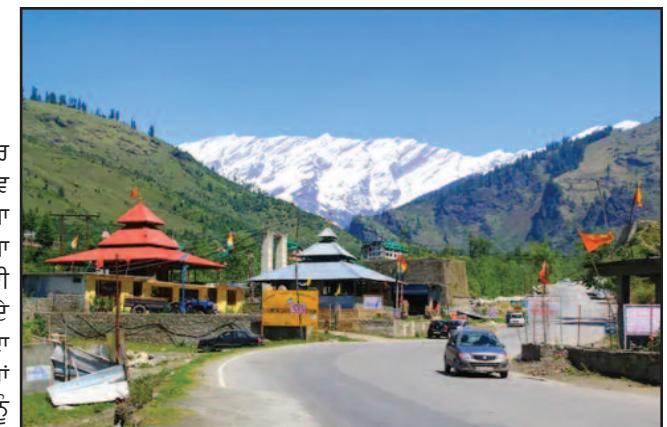
ਚਾਹੇ ਬਸੰਤ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਹੇਮੰਤ, ਭਾਵੇਂ ਰੂੰ ਤੇ ਗੋਹੜਿਆਂ
ਵਰਗੀ ਬਰਤ ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਬਰਸਾਤ ਦੀ ਝੜੀ,
ਮਨਾਲੀ ਹਰ ਮੌਸਮ ਦਾ ਸਫ਼ਰਗ ਹੈ।

ਮਨਾਲੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬਾਹਮਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਘਾੜੇ ਮਨੁ ਦੇ
ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੂ+ਅਲਾਧ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ
ਦਾ ਅਰਥ ਮਨੂ ਦਾ ਘਰ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇਤ੍ਰ ਨਾਲ ਮਨਾਲੀ
ਬਣ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮਨੂਖ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਝੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ
ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ
ਲਏ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਈਬਿਲ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ

ਰਤਨਪਾਲ ਛੁਡੀਆਂ

ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ 326 ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 312 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਦੂਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਟਾਂਵੇ-ਟਲੇ
ਟੱਪਰੀਵਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ
ਕਾਂਗਤਾ ਵਾਦੀ ਦੇ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ
ਵਸੇਬਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ
ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਦਰਤਾ ਦਾ ਲੁਠਦ ਲੈਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆ
ਗਏ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੇਬਾਂ ਆਦਿ ਫਲਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਦਿ-
ਵਾਉਣ ਦਾ ਸਿਹਾਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਜਾਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਹੋਏ

ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਉਤਸਵ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੰਡਿਆਂ ਨੇ ਤਪਸਿਆ ਕਰਕੇ ਦੁਰਗਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਵੀ ਸੈਲਾਨੀ ਮਨਾਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗਗਨ ਛੂੰਹਦੇ ਦੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਠੇ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨੀ ਸਥਾਨ ਨੂੰ

ਚਸਮਾ ਛੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਹੇਠੋਂ ਚਟਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਕ, ਕੈਲਸੀਅਮ ਅਤੇ ਸਿਲਿਕਾ ਦੀ ਹੋਦ ਹੈ। ਇਕ ਮਿੱਥ ਕਬਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਣ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਕੌਲ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਣ ਨੇ ਤੀਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ੁਲਤ ਲਈ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚਿਲਮਾਂ ਪੀਂਦੇ, ਸਾਂਵਲੇ ਸਰੀਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਜਟਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਚਸਮੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਸਾਰਿਆ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਜਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੈਲਾਨੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਕ ਜਣਾ ਉਸ ਸਾਧ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਬੈਠਾ, ਸੰਤ ਜੀ! ਯੇਹ ਪੰਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਵਾ?

ਮੰਦਰ ਤ ਬਹੁਤ ਪੁਰਨਾ ਹਗਾ? ਅੱਖ ਕਥਾ ਨਥਾ ਬਨਾ ਲਗਤਾ ਹੈ? ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਭਰਡਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਚਸ਼ਮੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਸੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਲਢਮਣ, ਸੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਮੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦਸ਼ਾਹਿਰੇ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕੁੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਸੰਤ ਦਿਨ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਸੌਂ, ਮਨਾਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੁਬਸਰਤ ਪਹਾੜੀ ਹਰ ਮੌਸਮ ਦਾ ਅਦੁਭੂਤ ਜਲਵਾ ਹੈ। ਜਿੱਹੜੀ ਲੋਕ ਕੁਰਬਲ-ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੀ ਮੈਦਾਨੀ ਭੀੜ ਅਤੇ ਤਪਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਰਮਣੀਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮਨਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋੰਸਾ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਟਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਫਲ ਇਤੇ ਤਾਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਭਾਰ ਨਾਲ ਲਿਵ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਿਆਂ ਤੇ ਨਾਸਪਾਤੀਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਾਏ ਗਏ। ਉਹ ਵੀਂ ਕਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਇਹ ਫਲਦਾਰ ਬੂਟੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰੋਤ ਬਣ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਗੁਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਮਨਾਲੀ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ। ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ 1980 ਵਿਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਸਾਇਆ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰੁਖ ਮਨਾਲੀ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਨਾਲੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਦਰ ਕਸ਼ਬੇ ਵਿਚ ਵਟ ਗਿਆ। ਸੈਂਕਤੇ ਹੋਟਲ ਤੇ ਰੈਸ਼ਟਰਾਂ ਬਰਸਾਤੀ ਛਤਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਚੁਬਾਈ ਕਾਤਾ ਇੱਥੋਂ ਪੰਜ਼ਜਾ ਹੈ।

ਮਨਾਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਢੰਗਰੀ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਹਾਂਤਿਬਾ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਇਹ 80 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਪੈਂਗੋਡਾ ਸੈਲੀ ਵਿਚ ਬਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਚਹੁੰ-ਛੱਤਾਂ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ ਲੋਕਤ ਦੇ ਸੱਤੰਭਾਂ ਵਾਲਾ ਬਰਾਮਦਾ ਹੈ। ਸੱਤੰਭ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਵ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹਾਂਤਿਬਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਦਰ ਨੂੰ 1533 ਈਸਵੀ ਵੰਚ ਰਾਜਾ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਂਤਿਬਾ ਨੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਚਟਾਨ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਮਾਪੀ ਲਾਈ ਸੀ। ਮਨਾਲੀ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਚੱਟਾਨ ਨੂੰ ਢੁੰਗਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਣਵਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਂਡਵ ਇੱਥੇ ਆਏ ਤਾਂ ਹਾਂਤਿਬਾ ਨੇ ਪੁੰਡਰ ਦੇਖੋ ਕੀਮ ਨਾਲ ਵਿਆਹ

ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕੋਵਿਡ-19 ਕਰਕੇ
ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਲੋਕਡਾਊਨ ਲਗਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ,
ਖਾਸ ਕਰ ਅਮੀਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ 9 ਖਰਬ ਡਾਲਰ ਦੇ
ਵਾਧੂ ਨੋਟ ਛਾਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਮਨੋਰੱਥ
ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੋਣ ਆਏ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ
ਧਨ ਝੋਕਣਾ ਹੈ ਜਿਹਤੇ ਸਾਰੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਥੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰੱਹੇ
ਹਨ। ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੁਚਿਰ ਸਰਮਾ ਜੋ ਮੌਰਗਨ
ਸਟੈਨਲੀ ਇਨਵੈਸਟਮੈਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਚੀਫ ਗਲੋਬਲ
ਸਟ੍ਰੈਟਜਿਸਟ ਹਨ, ਮੁਤਾਬਕ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਝੋਕੇ ਗਏ
ਇਸ ਵਾਧੂ ਧਨ ਨਾਲ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਹੋਰ
ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ
(ਫਾਇਨੈਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼, 16 ਮਈ) ਹੈ, “ਅਰਥਚਾਰੇ
ਨੂੰ ਠੰਮਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਧਨ ਵਿੱਤੀ
ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਥੋਂ ਧਨਾਢ਼ਾਂ ਦੇ
ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਨਾਢ਼ਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ 5 ਖਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ
13 ਖਰਬ ਡਾਲਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।” ਇਸੇ ਲਈ ਪੰਜੀ
ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧਨ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੱਦੋਕਿ
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦੀ ਚੋਂ
ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਲਦ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਚੋਂ ਧਨ ਕੁਬੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਜ਼ੋਗੀਆਂ
ਭਰਨ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ
‘ਬਰੂਪਿੰਗਜ਼’ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 2020
ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 14.4 ਕਰੋੜ ਹੋਰ ਲੋਕ
ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਅਤੇ
ਆਈਐਮਐਫ਼ ਦੇ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਅੱਤ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਾਇਜੇਰੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ
ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਸਰ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਬਾਹ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ 8.5 ਕਰੋੜ
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਘਾਤਕ
ਦੱਜੀ ਲਹਿਰ ਕਰ ਕੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਵਧੇ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਹੋਰ
ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਾਕਿਣੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਉਜ ਸਾਨੂੰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਅੱਤ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਸਿਰਫ 100 ਅਰਬ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਲੋਂ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੰਮਣਾ ਏਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਧਨ ਦਾ ਮਾਮਲੀ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਧਨ ਕੁਬੰਬਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਾਟਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ

ਅਮੀਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਧੂ ਨੋਟ ਛਾਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਜ਼, ਇਕ ਅਤਾਉਣੀ ਇਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਧਨਾਵਾਂ ਕੋਲ ਇੱਨੀ ਮਾਇਆ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ

ਰਿਹਾ। ਜੇ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਝੰਬੇ

ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਤੋਂ ਇਸ ਧਨ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ
ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਗਰੀਬੀ ਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਈਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ
ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮਹਾਮਾਰੀ ਨੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪਾਤੇ
ਨੂੰ ਨਾਗਵਾਰ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ

ਕਰੀਬ ਅਧਾ ਹਿੱਸਾ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ) ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਅੰਦੇਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਯਕੀਨੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਤਤ ਆਮਦਨ ਦੀ ਸੰਗ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਮਾਂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਅੱਕਸਫੈਮ ਦੀ

‘ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਾਇਰਸ ਰਿਪੋਰਟ’ ਦੀਆਂ ਲੱਭਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਰਜ਼ਾਂ-ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌੱਲਤ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ 35 ਫ੍ਰੀਸਟ ਵਧਾ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ 11 ਅਰਜ਼ਾਂ-

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 7500 ਕੈਨੋਡੀਅਨ ਡਾਲਰ (ਜਾਂ 6206 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ) ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨਕੁਣ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਵਰਪਕ ਸਿਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਹੋਰਨੀ ਥਾਈਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨਾਂ ਦੇ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਟਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਸਮਝ-ਬੁਝ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ, ਕੱਪਤਿਆਂ, ਮਕਾਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਖਬਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਮਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿਚ 37 ਫ੍ਰੀਸਟ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਬਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿਚ 39 ਫ੍ਰੀਸਦ ਕਮੀ ਲਿਆਂਦੀ।

ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਛੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਘਰੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ ਕੱਪਤਾ ਮਕਾਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਰੱਦੂਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੱਜੇ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਤ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਕਸ ਛੋਟਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜਾਂ, ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ, ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾ ਤੇ ਅਥਾਹ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਨ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਪੇਟੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹਦੇ ਪਿਛੇ ਨੁਕਸਾਦਾਰ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ
ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਧੋਲਰ ਭਰੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਰਿਆਇਆ ਦੇ
ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਟ੍ਰਿਕਲ ਡਾਊਨ'
ਦੀ ਨੀਤੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ ਕਿ ਵਾਧੂ ਧਨ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹਰ
ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਇਜ਼ ਮਹੱਿਗਾਈ ਦਰ ਵਧ
ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ
ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਹੁਤ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਤਾਂ ਕਿ ਅਮਦਨ ਦਾ ਪਤਾ ਵਧਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿ ਹੱਟੋ-
ਕੱਟਿਆਂ ਦੀ ਵਸਾ ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਵੇ, ਇਜ਼ ਗਰੀਬ
ਰੱਬ ਆਸਰੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

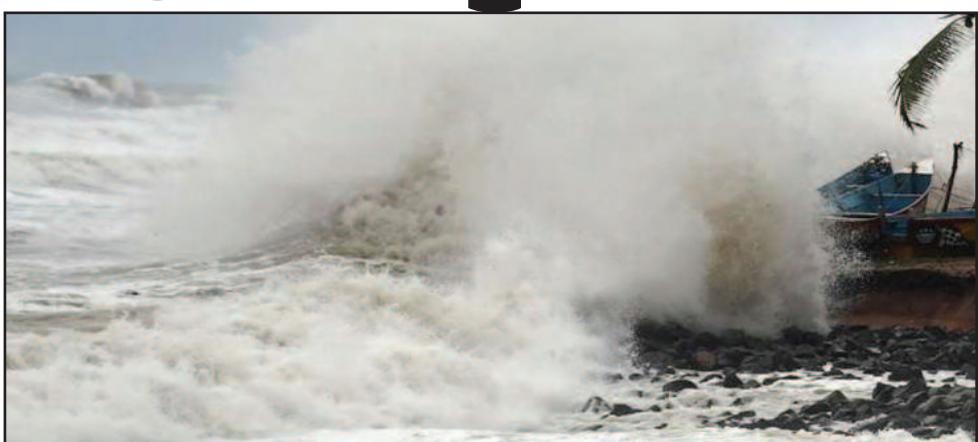

ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਸਟੱਡੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਰਬਾਂਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਪਦਾ 44.6 ਫੀਸਦਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅੰਦਰੋਂ 8 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੁੱਸਾ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ 50 ਅੱਤ ਦੇ ਧਨਾਚਾਂ ਕੋਲ ਹੋਲੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ 16.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮੋਟਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇਅ ਆਫਿਸ (ਐਨਐਸਐਸਓ) ਦੀ 2013 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਬਾਕ ਖੇਤੀਬਾਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੀਬ 50 ਫੀਸਦਾ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ 6426 ਰੁਪਏ (ਜਿਸ ਦਾ

ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਢੋਲਤ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ
ਮਗਨਰੇਗਾ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਜ਼ਰਤਾਂ ਦੇਣਾ
ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਲਕ ਦੀ ਉਤਲੀ ਵੀ
ਇਕ ਛੀਸਦ ਆਬਾਦੀ ਕੋਲ ਹੋਠਲੀ 95.30 ਕਰੋੜ ਆ-
ਜ਼ਾਮੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਥਾਏ ਸਾਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਾਗ ਵੱਡਾ ਸੁਧਾਰਾਇਆ ਜੇ।

ਜਦੋਂ ਗ੍ਰਾਈਬਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਨਿਨੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਮਲਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਕਾਰਗਰਤਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਛਾਡ ਪਾਓ। ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 2018 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਬੈਰਾਂਡਿ ਸੰਸਥਾ 'ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਫਾਰਮ ਸੋਸ਼ਲ ਚੇਜ਼' ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬਿਟਿਸ ਕੋਲੰਬੀਆ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ 50 ਬੇਅਰੋਂ

ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਤਫ਼ਾਕ

ਤੁਫਾਨ ਕਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ
 ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਤਰੀ
 ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ, ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਸਾਗਰ, ਮੈਕਸੀਕੋ
 ਦੀ ਖਾਤੀ ਜਾਂ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਤੋਂ ਸੁਰੂ
 ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਕੇਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰ-
 ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਤੋਂ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਤੁਫਾਨ ਨੂੰ
 ਟਾਈਫ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੋਲੀਆ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਅਤੇ
 ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਟੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਨ-
 ਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਠਣ ਵਾਲੇ ਤੁਫਾਨ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 ਸਾਈਕਲਨ ਵਿਚ ਹਵਾ ਤੁਫਾਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੇਰਾ ਬਣਾ
 ਕੇ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘੇਰ੍ਹਦਾਰ ਤੁਫਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ
 ਪੈਂਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕੇ ਰੱਖ
 ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਮੁੰਦਰੀ ਚੱਕਰਵਾਤੀ ਤੂਢਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇਨ
 ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤੂਢਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਕੇਨ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮਿਧ
 ਰੇਖਾ ਦੇ ਕੋਲ ਗਰਮ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕਾਨਟੈਕਟ ਤੋਂ ਹੀਟ ਅਤੇ
 ਐਨਕਜ਼ੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਦੇ

ਵਾਸਪੀਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਵਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 'ਅੱਖਾਂ' ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕਲਾਕਵਾਈਜ਼ ਘੰਮਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਵਾਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰੀਕੇਨ ਉਗਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਤੁੱਫਾਨ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਕੇਨ ਦੀ ਗਤੀ 74 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਰੀਕੇਨ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਹਵਾਵਾਂ, ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼, ਹੜ੍ਹ ਅਤੇ ਵਿਸਾਲ ਲਹਿਰਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਿਕ

ਸ਼ਕਤੀਸਾਲੀ ਹਰਿਕਿਨ ਕਿਸ ਵਾਂ ਹਰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਟ ਦੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਔਸਤਨ ਜੀਵਨ 9 ਦਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸੇ ਤੋਂ ਹਰ ਤੁਢਾਨ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਬਰਬਦੀ
ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਤਥਾਹੀ ਹਰੀਕੇਨ ਹੀ ਮਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਦੱਜੇ ਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਰੀਕੇਨ ਆਉਂਦੇ
ਹਨ। ਹਰੀਕੇਨ ਦੇ ਮੇਲ ਅਤੇ ਫੀਮੇਲ ਵੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਾਲ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਫੀਮੇਲ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1928 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2005 ਵਿਚ ਆਏ ਕੈਟਰੀਨਾ ਹਰਿਕੇਨ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੁਢਾਨ ਵਿਚ 1836 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਕਦੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਾ
ਉਤਰੀ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਆਮ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਜੂਨ ਤੋਂ 30 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹਰੀਕੇਨ ਆਉਂਦੇ
ਹਨ। ਅਗਸਤ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ
ਹਰੀਕੇਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਹਰੀਕੇਨ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ
ਪੀਕ 10 ਸਤੰਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ
ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਲ ਭਰ ਟ੍ਰਾਪੀਕਲ ਸਾਈਕਲਨ ਆਉਂਦੇ
ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਰਵਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸਭ
ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲਨ ਆਉਣ
ਦਾ ਖਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਰਥ ਇੰਡੀਆਨ
ਬੇਸਿਨ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੁਹਾਨਾਂ
ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਮਨ ਹਨ। ਮਈ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਦੌਰਾਨ ਸਾਈਕਲਨ
ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਗੋਲਾਂ
ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਟਾਪੀਕਲ ਸਾਈਕਲਨ ਇਕ ਜ਼ਲਾਈ ਤੋਂ ਸਰਵ

ਹੋ ਕੇ ਸਾਲ ਭਰ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਾਪੀਕਲ ਸਾਈਕਲਾਂ ਸੀਜਨ
ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਅਪੈਲ ਤੱਕ ਫੇਰਾ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹਰੀਕੇਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ
ਹਰੀਕੇਨ ਤੋਂ ਜਬਰਦਸਤ ਹਾਈ ਟਾਈਡਸ
ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਕਿਆਂ
ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਤਟੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤ 15
ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲ ਵਿਚ
ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੁਢਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਵਸੂਲੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੁਢਾਨਾਂ ਵਿਚ
ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਇਸ
ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹਰਿਕਨ ਜੇ ਤਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਪੇਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ
ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਮਕਾਨ
ਠਹਿਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਕਾਨ ਦੇ
ਮਲਬੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹਲਕਾ ਸਮਾਨ ਹਰੀਕੇਨ ਦੀ ਲਪੇਟ
ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ
ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਨ ਉਡਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ
ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ,
ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਂਹਾਂ) ਨੇ ਕਾਲਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਧੱਨੋਲਾ ਮੰਡੀ, ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ : ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਂਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲੋਰ ਸਿੰਘ ਛੱਨ੍ਹਾਂ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜਵੰਧਾ, ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੁੰਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਬੱਸ ਸਟੈਡ ਤੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਰਥੀ ਫੁੱਕੀ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ

ਬਲੋਰ ਸਿੰਘ, ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜਵੰਧਾ ਪਿੰਡੀ, ਕ੍ਰਿਸਨ ਸਿੰਘ ਛੱਨ੍ਹਾਂ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਡਬਰ, ਮੈਥ ਰਾਜ ਹਰੀਗੜ੍ਹ, ਇਕਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰੇ, ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘਯਨੋਲਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਰੀਗੜ੍ਹ ਲਖਵੀਰ ਕੋਰ ਧੱਨੋਲਾ, ਪ੍ਰਮਜ਼ੀਤ ਕੋਰ ਆਦਿ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਕਾਲਾ ਦਿਵਸ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਮੌਦੀ

ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਲ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਰਨੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪੇ ਧਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਅਸਲੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਨ੍ਹ

ਚਿਰ ਇਹ ਕਾਨੁੰਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਿਰ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਵੀ ਲਗਤਾਰ ਡਟੇ ਰਹਾਂਗੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਲ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬਡਬਰ, ਰਹੀਗੜ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜਵੰਧਾ ਭੂਰੇ, ਬਲਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਲੱਡ ਭੂਰੇ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਪਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਧਰਮਜ਼ੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਅੰਤਤਾਂ, ਨੋਜਵਾਨ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

(ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ) ਬੇਮੁੱਖ ਸੋਚ

ਦੀਪ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਹਿਰ ਦੇ ਵਧੀਆ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਦੀਪ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਅਕਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪੇ-ਅਧਿਆਪਕ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸੁਨੋਹਾ ਲਗਾਇਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆਏ, ਪੂੰਡ੍ਹ ਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਬੋਇਸ਼ਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਮਾਡਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਦੀਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੇਸਕੀ ਸਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਦੀਪ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਿਹਾਂ 'ਤੇ ਆਖਿਰ ਦੀਪ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬੱਸ ਸਕੂਲ ਬਲਾ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੀਪ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਦਿੱਖ ਦੇਖ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ,"

ਅਉ ਸਰਦਾਰ ਜੀ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ'। ਹੁਣ ਦੀਪ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬੋਲੁੱਖ ਹੋਈ ਸੋਚ 'ਤੇ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਲੇਖਿਕਾ : ਅਧਿਆਪਕਾ ਪਰਮਜ਼ੀਤ ਕੌਰ ਜਵੰਧਾ ਰਾਹੀਂ : ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਧੱਨੋਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ- ਅਲੋਧ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵਧਿਆ!

(ਸਫ਼ਰ 20 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੀ ਸੰਦਰਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੰਦਰਤਾ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪੈਮਾਨੇ ਸਿਰਫ ਫੈਮਿਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਗੇਦਰੇਜ ਕੋਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੁਝੀਆਂ ਦੀ ਸੰਦਰਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ-ਪੱਛਮੀ ਗਲੋਬਲ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਲਚਰ ਦੁਆਰਾ ਗਲੈਮਰਸ ਹੋਣ, ਸੁੰਦਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਮਾਰਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਪੈਮਾਨੇ ਤੈਅ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਮਾਨਿਆਂ ਦਾ ਗਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਅੱਖੋਂ ਗਲੋਬਲ ਕਲਚਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਕਲਚਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਹੋਣ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਦਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੁਭਵੇਂ ਤੱਤੀਕੇ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜੜ੍ਹੁ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਖਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਦੇਖੀ ਗਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਧ ਸੁਚੇਤ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਭਲਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕਿਉਂਲੋਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗੁਲਾਬੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਹੈ, ਸੋ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ। ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਹੋਣ ਆ ਰਹੀ ਹਰ ਕੱਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਉਸਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਕਬੰਦੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮਿਸ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸਾਡੀ ਹੋ ਜਾਓ।

ਦੇਖਣ ਆਏ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ। ਕੀ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ? ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਪਾਉਣ ਕੰਗੜੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਇਹ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਉਹ, ਇਹ ਤਮਾਸਾ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਧਾਰਨਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵੱਧ ਧਾਰਨਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਲੱਕਕੀ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪਰਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਸ ਖੜਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡੀਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਡੀਂ ਸਾਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਡੀਂ ਸਾਡੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬਣ ਵਿੱਚੋਂ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਲੱਕਕੀ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪਰਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਸ ਖੜਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡੀਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਅਲੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਅਲ

ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਐਤਿਸ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮਝੌਤਾ

ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ, 195 ਮੈਂਬਰ-ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਸਰਬਸ਼ਮਤੀ ਨਾਲ ਪਰਵਾਨਤ 'ਪੈਰਿਸ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮੱਝੌਤਾ' ਸੰਖੇਪ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੱਝੌਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 2016 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿਖ ਨਾਲ ਹੈ; ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਲਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਇਹ ਸਮੱਝੌਤਾ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਤ ਦੇ ਗਲਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਾਂ ਸਮਹਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਬਨਸਪਤੀ, ਪੈਣ-ਪਾਣੀ, ਵਾਯੂ-ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਢ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਪਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ-ਸੱਤ ਦਾ ਕਿਥਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰ ਕੇ, ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜੋਕਿ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਵ-ਵਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਯਾਅਨੈਂ ਦੇ ਇੱਥਾਂ ਸਮਝੋਤੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਸ ਵਿਚ ਦਾ ਖਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸਮਾਜਾਚਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇੱਥਾਂ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ 22-23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ 40 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਉੱਚ-ਪਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਸ, ਚੀਨ, ਭਾਰਤ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ, ਯਕੇ ਅਤੇ ਕੈਨੋਡਾ ਵਰਗੇ ਸਭ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਰਚੂਅਲ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮਝੋਤੇ ਉੱਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ, 2050 ਤੱਕ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਧੈਰ ਰਹੇ ਵਿਗਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੁਖਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਸਮਝੋਤੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਕੁਠਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਯਾਂਅਨ ਦੀ 2019 ਦੀ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਵੀਡਨ ਦੀ 16 ਸਾਲਾ ਬੱਚੀ ਗਰੈਟਾ ਬਨਬਰਗ ਨੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੰਹ ਤੋਂ ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦ ਕਰੇ ਸਨ: “ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਫ਼ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਤੱਤਫ ਰਹੇ ਹਨ, ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਰਲੋਂ ਦੇ ਮੁਹਾਣੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਛੋਕੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੱਸਤ ਕਿਵੇਂ ਪਈ।”

ਅਪਣੀ ਇਸ ਦਲੇਰੀ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਇਹ ਬੱਚੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ
ਵਾਸਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਮਝੋਤਾ ਹੈ ਕੀ? ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਾਂਦੇਗ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਸ਼ਾ ਸੰਗੀ ਹੈ। ਚਿਸ਼ਚ ਕਾ ਟੀਕਾ ਚਿਸ਼ਚ ਸੱਜੀ ਕੇ

ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪਰਬ-ਉਦਯੋਗਿਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ 1.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗ੍ਰੇਡ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ 2 ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਨਾ ਵਧਣੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਭਾਵ ਇਨ੍ਹੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਟੀਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕਸਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਹਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਸ਼ਾਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਵਿਕਾਸ ਟੀਏ' ਨਾਂ ਦਾ 17-ਨੁਕਾਤੀ ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ 2015 ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਕਾਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਸਭ ਗੀਲਦਾਰ ਮਸਲੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਇੰਨਾ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਤੌਰੇਂ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਰਲ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਕਾਰਬਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਵਰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ
ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈ

ਆਕਸਾਣਡ
ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ। ਇਸ ਦੇ

ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ,
ਹਰਿਆਵਲ ਘਟੀ ਅਤੇ ਫੌਸਿਲ
ਫਿਊਲਜ਼ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ
ਹੋਈਆਂ। ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ

ਉਰਜਾ ਦੀਆਂ 80% ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ
ਇੱਨ੍ਹਾਂ ਫਿਊਲਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੜੀਆਂ

ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਏਕ
ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕ
ਗੀਨਹਾਉਸ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਵਿਚ |
ਗੈਂਡਿਆ ਚੱਲਕਿ ਚਿਪ ਵਾਂਗੇ ਵਿਜ ਕੇ

ਬਿਲ ਗੋਟਸ ਨੇ ਆਪਣੇ

‘ਹਾਉ ਟ ਅਵੈਂਡਿੰ ਏ ਕਲਾਈਮੇ

ਸਾਡੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋ

ਵੰਡਿਆ ਅ

A photograph showing several world leaders standing behind a podium, all with their right hands raised in a gesture of triumph or agreement. From left to right, the individuals are: Christiana Figueres (Executive Secretary of UNFCCC), Ban Ki-moon (Secretary-General of the United Nations), Maryam Namazie (Iranian human rights activist), François Hollande (President of France), and Ségolène Royal (French politician). The background features a large banner with the text "Nations Unies", "Conférence sur les Changements Climatiques 2015", and "COP21/CMP11".

ਕਰ ਕੇ ਉਦਯੋਗਿਕ
ਈਡੀਨ ਸਣੇ ਸਾਰੀਆਂ
ਲੋਲ ਵਾਧਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਵੀ ਆਈ ਹੈ।
ਜਾਨਾ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ
‘ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ’ ਵਿਚ
ਜਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ
ਗਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ
ਕੇ ਪੈਦਾ

ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਅੱਡ
ਅੱਡ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਫੌਜੀ
ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਗਿਲਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ
ਰਾਜਨਿਤਕ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ
ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ
ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਜਨਤਾ, ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ
ਖਦਸ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹਸਤੀਆਂ ਇਸ
ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣ-ਗੌਲਿਆ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ
ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪੱਤ-ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਮਹਾਮਾਰੀ
ਬਾਰੇ ਇੱਕੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਇਹ ਵੀ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਵਲਾਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੁਟਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛਲ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਲੇਖ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿਸ ਮਾਨਵ-ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਮੋ-ਸੇਪੀਅਨਜ਼ ਅਰਥਾਤ 'ਬੁਧੀਮਾਨ ਮਨੁੱਖ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਰਖ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਆਮ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੇ ਹੋਰੂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਬੂਤ ਹਨ ਪਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਵੱਡੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ-ਪਰਚਾਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਅੱਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਡੈਂਕ ਉੱਤੇ ਪਈਆਂ ਕੁਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪਣੇ ਮੌਜਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਸਾਂਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ
ਗਾ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ
ਗਾ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਸ਼ਾਂ
ਅਂ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ
ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ
ਤੱਕ ਇਹ ਵਧਾ
ਸਸ ਨਾਲ ਹੀ ਬਹੁਤ
ਜੱਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਣੂੰ
ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ
ਤੇ ਸੋਕੇ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ
ਵੱਚ ਵਧਾ ਅਤੇ
ਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ,
ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
, ਰਾਜ ਪਲਟੇ,
ਰਹਦੇ ਹਨ। ਕਹਿਣ
ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼
ਜ-ਮਸਤੀਆਂ ਅਤੇ
ਤੇ ਹਿੱਸਾਂ ਹਨ

ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਰੱਖ ਕੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰਹਿੰਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਬਹੁਤ
ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ
ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮਾਡਰਨ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ: 'ਪਵਣੁ ਗੁਰ
ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ॥' ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਚਿਪਕੈ
ਲਹਿਰ' ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਅਜੋਕੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤੀਪੁਰਨ
ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿਮਾਲਿਆਂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 1970ਵਿਆਂ
ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਦੀ
ਨਜ਼ਾਇਕ ਕਟਾਈ ਵਕਤ ਉਸ ਨਾਲ ਜੱਫ਼ਾ ਪਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੁ ਜਾਂਦੇ
ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਢਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੰਦੇ।
ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਜਾਂ
ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ ਪਰ ਸਾਈਸ - ਖਾਸ
ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ - ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨਾਲ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ ਨਵਾਂ
ਸਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਵੀ ਹੋ
ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੋਰ
ਵਰਤੀ ਕਾਰੀਰਿਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਰੰਗਾਲ ਸਾਲ ਸ਼ੰਖਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਕੁਦਰਤਾ ਵਸਾਲਿਆ ਦਾ ਸਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬਾਧਤ ਹਰ ਬਤਰ
ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ
ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਪਛੜ ਕੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ
ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਓਹ
'ਮਾਤਾ ਧਰਤੁ' ਅਤੇ ਵਸੂਦੈਵਾ ਕੁਟੰਬਕਮ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ
ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਦਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਥੈ
ਟੀਚਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗ ਕਰਨ। ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੰਜਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਿਰਸ ਕਰਨ ਦਾ
ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਸੜ-ਚਿਏਗਾ ਹੀ ਕੁਝੀਏ।

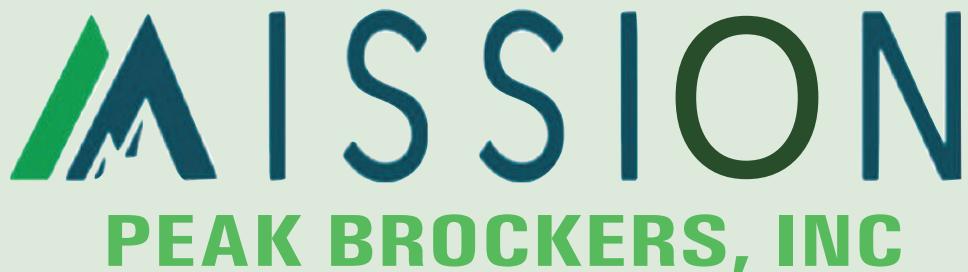
આલે-દાલે

ਦੇ ਵਾਪ੍ਸੀਮੰਡਲ ਵਿਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ
ਅਤੇ ਆਕਸੀਜਨ, ਦੇ ਗੈਸਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਜ
ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ
ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੀਵਵਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਫਿਲੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਹੈ ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਕਸੈਂਜਨ
ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਣਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ
ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ
ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹ ਗੈਸ ਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ
ਹੋਰ ਕਈ ਗੈਸਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ
ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੀਥਨ, ਨਾਈਟਰਸ ਆਕਸਾਈਡ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ
ਬੁਖ਼ਾਰਾਤ ਅਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨੂੰ ‘ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ
ਗੈਸ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਫਾਲਤੂ
ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ
ਜਿਵੇਂ ਖੇਤ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਆਪਣੇ
ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਯੁਮੰਡਲ ਵਿਚ
ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਿਨੀਆਂ ਕੁ
ਗੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਸਨ, ਓਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਜਬ ਕਰਨ
ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗਲ ਬਹੁਤ ਸਨ,
ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ
ਅਜੋਕੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ
ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ (ਤਥਾ
ਕਬਿਤ) ਦੀਆਂ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਜੇ ਸੁਰੂ
ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਈਆਂ ਪਰ
ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਰੂ
ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਲੇ ਦੀ
ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਬਾਹ
ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਿਰ

ਵੀਹਵਾਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਰੂ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੌਜੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਰੋਇਆ। ਕੋਲੇ ਸਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵੈਮਿਲ ਟਿਲਿਜ਼ ਤਿਆ

MISSION PEAK BROCKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

